Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

1921 оной ... 21-һээ гарана | № 96 (14207) | 1976 оной апрелиин 24, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

Хэтэдээ мүнхэ революционно интернациональна һургаал, империализмда эсэргүү, социализмын ба коммунизмын илалтын түлөө бүхы оронуудай ажалшадай тэмсэлэй туг—марксизм-ленинизм мандаха болтогой!

(1976 оной Майн 1-дэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уряануудһаа).

В. И. ЛЕНИНЭЙ ТҮРЭҺӨӨР 106 ЖЭЛЭЙ ОЙДО ЗОРЮУЛАГДАЖА, [К]РЕМЛИИН СЪЕЗДНҮҮДЭЙ ОРДОН ДОТОР БОЛОҺОН БАЯРАЙ СУГЛААН

...интернациональна ехэ һайндэр болоно.

Революциин гени, манай партиие ба дэлхэй дээрэхи түрүүшын Совет социалис гүрэниие эмхидхэн байгуулагша В. И. Ленинэй түрэһөөр 106 жэлэй ой ленинскэ партияа тойрон жагсаһан бүхы совет хүнүүдэй зохёон байгуулхы хэрэгүүдэй ба ажалай шэнэ дэбжэлтын, бата нэгэдэлэй оршон байдалда мүнөө тэмдэглэгдэжэ байна. КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүд Советдүүдэй оронuие, коммунизмын илалта тээшэ, үргашань бата найдамтайгаар дабшуулагша ленинскэ партиин генеральна хараа шугамай үнэн зүбые үшөө дахин бататаар элирхэйлэн харуулаа.

«Совет арадай мүнөөнэй туйлалтанууд — Октябриин хэрэгэй сэхэ үргэлжэлэл болоно, — гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев съездын трибуна дээрэһээ хэлээ һэн. — Энэнь агууехэ Ленинэй суртал бодолой бодото бэелэл мүн. Энэ хэрэгтэ, эдэ суртал бодолнуудта манай парти үнэн, хододоо үнэн байхал!»

Апрелиин 22-то болоһон баярай суглаан энэ гайхамшаг ойдо зорюулагдаа. Ниислэл хотын ба Москва шадарай үйлэдбэриин түрүүшүүл, партиин ветеранууд, эрдэм ба соёлой ажал ябуулагшад, Совет Арми ба Флодой сэрэгшэд, партийна, совет болон ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо суглarба. Гадаадын дипломадууд, харин оронуудһаа ерэһэн айлшад, совет болон гадаадын журналистнууд хабаадалсаа.

17 час. Нүхэд **Л. И. Брежневэй, Ю. В. Андроповой А. А. Гречкын, В. В. Гришиннэй, А. А. Громыкын, А. Н. Косыгинай, Ф. Д. Кулаковой, К. Т. Мазуровай, Н. В. Подгорнын, М. А. Сусловай, Д. Ф. Устиновай, П. Н. Демичевэй, Б. Н. Пономарёвой, М. С. Соломенцевой, И. В. Капитоновой, В. И. Долгихэй, К. Ф. Катушевай, М. В. Зимяниннай, К. У. Черненкын** ерэжэ һуухадань, суглаанда хабаадагшад нэрьемэ, удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтаба.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшонор, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай түрүүлэгшэнэр, КПСС-эй МГК-гай ба МК-гай секретарьнар, партиин ветеранууд, совет, ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, сэрэгэй элитэ мэдээжэ начальнигууд, СССР-эй лётчик-космонавтнууд эндэ бии.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь **В. В. Гришин** баярай суглаа нээбэ.

Советскэ Союзай Гимн зэдэлнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн **Ю. В. Андропов** «Ленинизм — революционно зохёон байгуулгын эрдэм ухаан ба уран шадабари» гэһэн элидхэл хэбэ.

Элидхэл ехэ анхаралтайгаар шагнагдажа, альга ташалгаар нэгэнтэ бэшэ угтагдаа.

Суглаанда хабаадагшад һууриһаа бодоно, «Интернационал» гэжэ партийна гимн зал соогуур һүр жабхалантайгаар зэдэлнэ.

Баярай суглаанда хабаадагшадта һайндэрэй ехэ концерт харуулагдаба.

(ТАСС).

ЛЕНИНИЗМ—РЕВОЛЮЦИОННО ЗОХЁОН БАЙГУУЛГЫН ЭРДЭМ УХААН БА УРАН ШАДАБАРИ

Нүхэр Ю. В. Андроповой хэһэн элидхэл

...лөө болон үнэн зүб үйлэ хэрэг тээшэ, социализм тээшэ, ниитын дэбжэлтын орьёлнууд тээшэ тогтоогдошогүй хүдэлөөн улам үргэдэн бэхижэнэ.

Ленинизм үе сагай ошохо тума улам хурсадана. Юундэ тиигэнэб гэхэдэ, ленинизм түүхын зайлашагүй жама ёһонуудые зүбөөр харуулан, үнгэрһэн үеын ниитын түрүү ухаан бодолой бүхы туйлалтануудта түшэглэн, сагай урасхалай асарһан шэнэ шэнэ зүйлнүүдые саг үргэлжэ бэедээ шэнгээн абажа байдаг шуу. Ленинизм—хэзээшье замхадаггүй зохёохы ажал, социальна хубилалтануудые шэнжэлэн согсололго, мүн революционно бодото байдалай нүлөөн доро революционно теориин таһалгаряагүйгөөр өөрөө шэнэлэн хүгжэлгэ мүн.

«Ленинэй бүхы ажабайдалынь саг үргэлжын зохёон байгуулга байһан юм,—гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев онсолон тэмдэглэһэн байна.—Тэрэ хадаа теоридо, политикада, ангиин тэмсэлые эмхидхэлгэдэ, партийна болон гүрэнэй байгуулгада бэелүүлэгдэһэн зохёохы ажал ябуулга байгаа. Мүн зохёон байгуулагшын шэнжэ шанарнуудые Ленин агууехэ партида хүмүүжүүлээ, тиин партимнай Ленинэй тугые, коммунизмын тугые нэрэтэй түрэтэйгөөр үргэн абажа ябана». (Л. И. Брежнев, «Ленинэй харгы шугамаар», т. 2, 562 хууд.).

Ленинизмдэ үнэн сэхэ байха гээшэ теоретическэ болон бодото ажал ябуулгымнай зайлашагүй хуули ёһон гэжэ Советскэ Союзай Коммунис парти тоолодог. Эгээл тиимэһээ тон нарин эрдэм ухаанай шэнжэ болон шууд революционно шэнжэ, социальна үзэгдэлнүүдые гүн гүнзэгыгөөр шэнжэлэлгэ болон арад зоной аша туһада шэн габьяатаар ажаллаха гээшэ хоорондоо таһаршагүй нягта холбоотой зүйлнүүд гэжэ парти тоолодог. Эгээл нимэһээ партимнай теориие зохёохы ёһоор хүгжөөлгые олониитын бодото ажал ябуулгатай, манай орон дотор коммунизм байгуулгын шухала зорилгонуудтай, дэлхэйн социализмын, бүхы уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй дэбжэлгэтэй холбодог юм.

КПСС-тэ, бүхы дэлхэйн пролетариадай революционернүүдтэ ленинизм гээшэ илалта туйлаха бодото эрдэм наука, мүн хүн түрэлтэнэй үмэнэ шэнэ үргэн замуудые нээдэг революционно зохёон байгуулгын эрдэм ухаан ба уран шадабаринь мүн.

КПСС-эй XXV СЪЕЗД—КОММУНИЗМ ТЭЭШЭ ЗАМАЙ ТҮҮХЭТЭ ШАТА

...талаар ажалшадай ажана байдалые саашадань һайжаруулха, промышленность болон хүдөө ажахые дэбжээхэ программа тухай, арадай хэрэглэмжын эд товарнуудые улам ехээр үйлэдбэрилхэ, научно-техническэ эрид хубилалтые социализмын булюу һайн талануудтай таһаршагүй нягтаар холбохо тухай, ниитын бүхы үйлэдбэриин ашаг үрые эрид дээшэлүүлхэ тухай хэлэгдэхэ ушартай.

Гадаадын политикые хараада абаа һаа, социалис хани нэгэдэлые саашадань бэхижүүлхэ тухай, колониальна дарлалтаһаа сүлөөрһэн оронуудтай манай холбоо харилсаае хүгжөөхэ тухай, түгшүүрилтэ байдалһаа болон «хүйтэн дайнһаа» түгшүүрил һуларуулха тээшэ хэгдэһэн эрьелтые батадхажа, ниитын элдэб байгуулалтатай гүрэнүүдэй эбтэй эетэйгээр зэргэ оршолгын гол ёһонуудые уласхоорондын харилсаанай хэлбэришэгүй үндэһэ һууринь болгохо тухай хэлэгдэхэ ушартай.

Ленинэй һургаал болон үйлэ хэрэгүүдыень нэрэтэй түрэтэйгөөр үргэлжэлүүлэгшэд бии гэжэ XXV съезд үшөө дахин харуулаа. Манай партиин ЦК-гай Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежневэй хэһэн тоосоото элидхэл ленинизмын үзэл бодолоор, ленинскэ методологёор нэбтэрэнхэй. Амжаһан туйлалтанууднай түүхэтэ ехэ удха шанартай гэжэ онсолон тэмдэглэхэ зуураа, совет хүнүүдэй шэн габьяата ажал хүдэлмэриисэнь үндэрөөр сэгнэн, хүндэлжэ байһанаа харуулха зуураа, партимнай үшөө шиидхэгдээгүй асуудалнуудые, саашадаа бэелүүлэгдэхэ ёһотой зорилгонуудые тобойлгон, түрүүшын ээлжээндэ табиһан байна. ЦК-гай тоосоото элидхэл дотор найруулагдаһан, съездээр нэгэн дуугаар дэмжэгдэһэн КПСС-эй стратегическэ хараа шугам хадаа дотоодын болон гадаадын политикын үндэһэн шухала асуудалнуудта Центральна Комитедэй, тэрэнэй Политбюрогой зохёохы, ленинскэ ёһоор хандаһанай үльгэр жэшээ болоно.

Партиин политическэ хараа шугамые найруулан бэелүүлхэ хэрэгтэ нүхэр Брежневэй элитэ ехэ үүргэ дүүргэһэн тухай съездын делегадуудай ямар халуун дулаанаар, урма баяртайгаар хэлэһыень бидэ бүгэдэ һананабди. Эсэсэй эсэстэ политик-коммунистын, политик-ленинецэй уран шадабаринь юун болоноб гэхэдэ, үе сагайнгаа эрилтэнүүдые зүбөөр ойлгон найруулжа шадаха, ажалша хүнүүдэй хүсэжэ байгаа һанал бодолнуудые бодото хэрэгүүд болгон бэелүүлхэ шадабари болоно. Харин хүн зон улам һайнаар ажаһуухые, амгалан тайбан байдалда ажаһууха, ажаллахые хүсэнэ бшуу. Хараха янзада нимэ эгээлэй шэнги аад, үнэндөө тон шухала асуудалнуудые, эгээл харюусалгатай ба орёо хэсүү политическэ шиидхэбэринүүдые абахые эридэг асуудалнуудые гүнзэгыгөөр ойлгодог шэнжэ шанар хадаа Леонид Ильичэй, тэрэнэй бүхы ажал хүдэлмэриин, тодорхой зорилгото, шууд сэхэ ажал ябуулгын эшэ үндэһэниинь мүн. Арадай байдал һайжаруулгын асуудалнуудые эгээл шухала асуудал болгон табилга, тэрэниие бэелүүлхын тулада совет экономикын хүгжэлтын эгээл шухала асуудалнуудые тон гүнзэгыгөөр бодомжолон табилга, тэрэшэлэн бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болоһон Эб найрамдалай программа—эдэ бүгэдэ хадаа КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин нэрэтэй холбоотой. Тэрэнэй ажал ябуулгань, ажал хүдэлмэринь бүтэдэ арадай зүгһөө мэдэрэгдэн дэмжэгдээ.

«Обществын **бүхы** гэшүүдэй байдалые **гүйсэд** һайжаруулха, тэдэниие сүлөөтэ ёһоор **«али бүхы талаар** хүгжөөхэ» гэһэн эгээл дээдэ зорилгые Владимир Ильич табиһан юм. (ЗГС, т. 6, хууд.232). КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүд хадаа тэрэ дээдэ уг зорилго тээшэ саашадаа дабшаха һүр жабхаланта программа мүн гэжэ совет хүнүүд тооложо байна.

Хүгжэлтын алишье шатада шиидхэгдэхэ ёһотой элдэб олон янзын ехэшье, багашье зорилгонууд табигдажа байдаг. Манай бүхы ажал хүдэлмэриин ашаг үрэ болон шанарые дээшэлүүлхэ гээшэ тэрэ олон зорилгонуудһаа гол шухала зорилго гэжэ совет коммунистнуудай дээдэ хуралдаан дэбжүүлээ. Совет обществын хүгжэлтын мүнөөнэй шатын гол зорилгонууд болохо эдэ зорилгонуудые нүхэр Л. И. Брежнев гүнзэгыгөөр үндэһэлөө.

Мүн тэдэ зорилгонууд тухай нүхэр А. Н. Косыгинай элидхэл соо, съездын делегадуудай хэлэһэн үгэнүүд соо хэлэгдээ һэн.

Ашаг үрэ болон шанар дээшэлүүлхэ гээшэ үргэлжэ дээрэнь шиидхэгдэхэ олон талатай асуудал мүн гэжэ съезд хараһан байна. Тус асуудал хадаа экономикын нугархай һайнаар хүгжэхэ ябадалые, арад зоной байдалай саашадаа хэр түргэнөөр һайжархые, социальна харилсаанууд болон политическэ байгуулгын саашадаа яажа нарижахые нилээд ехээр тодорхойлно.

Партимнай урданшье социалис байгуулалтын бүхы үе шатануудта ашаг үрэ тухай, шанар һайжаруулха тухай хододоо оролдолго гаргадаг байгаа. Энээнгүйгөөр ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэ шадагдахагүй, мүнөөнэй социально-экономическа ехэ туйлалтануудые бэелүүлхын аргагүй байгаа бшуу. Гэбэшье урдань түбхын түрүүндэ юумэнэй тоогой таладань лэ ехэ анхарал хандуулха баатай болодог байгаабди. Мүнөө бидэнэр ехэ амжалтануудые туйлаад байхадаа, шэнэ ехэ арга боломжонуудай, шэнэ хэрэглэмжэнүүдэй бии болоод байхада, тоо болон шанарай тэнсүүриие ондоогоор харадаг болонхойбди.

Үнэхөөрөө асари ехэ олон проектнүүдые мүнөө бидэнэр бэелүүлхэ шадалтайбди. Энэ ехэ түсэбүүд тухай үнинһөө хойшо бидэнэр бүгэдэ бододог байгаабди, гэбэшье тэдэниие бэелүүлхын арга олдодоггүй байгаа. Эдэ проектнүүдэй алиниинишье— Россин Федерациин хара хүрьһэтэ бэшэ нютагуудые хүгжөөхэ, Баруун Сибириин, Каратау-Джамбулска гү, али Урда-Таджиган комплекснүүдые, Курска магнитна аномалиие хүгжөөхэ, БАМ-ые бариха программа—эдэ бүгэдэ совет экономикын хүгжэлтэдэ оруулагдаһан ехэ хубита болохо юм. Эдэ хадаа олон миллион тонно ороохо тариан, нефть, металл болон орондо хэрэгтэй бусад продукци болоно бшуу. Мүн эдэ хадаа шэнэ городууд, харгы замууд, һургуули болон больницанууд, театр болон стадионууд болоно. Эдэ бүгэдэ хадаа экономическа хүсэ шадалаа миин лэ нэмээн арьбадхаха ябадал бэшэ, харин айхабтар үргэн газар нютагуудые, экономикын бүхэли бүхэли һалбаринуудые шэнэлэн хубилгаха, ороной үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые шанарай талаар гүнзэгыгөөр хубилгаха ябадал болоно бшуу.

Арбадахи табан жэлэй үндэһэн шухала зорилгонуудые шиидхэлгэдэ ажалша олониитые элсүүлхэ зуураа, партимнай ленинскэ гол ёһонуудай эрилтын ёһоор мүн экономико хүтэлбэрилхэ хэрэгыешье шэнэ эрилтэнүүдэй хэмжээндэ хүргэнэ. Хүтэлбэриин хэрэгые нарижуулгаһаа, ондоогоор хэлэхэдэ, түсэблэлгын шанарые дээшэлүүлгэһээ, эмхидхэлэй ябуулгые улам шангадхаһанһаа, экономическа урмашуулга болон арга боломжонуудые улам шадамараар хэрэглэһэн ябадалһаа мүнөө манай хүгжэлтын ябаса, манай урагшаа дабшалтын темп нилээд дулдыдаха юм. Бусад оронуудтай холбоо харилсаа тогтоолго, түбхын түрүүндэ социалис экономическа нэгэдэлгые гүнзэгырүүлхэ ябадал шэнэ удха шанартай болоно.

Съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ гээшэ хилбар бэлэн, эгээлэй хэрэг бэшэ байха гэжэ бидэнэр бүгэдэ ойлгонобди. Ехэ, орёо хэсүү ажал хүдэлмэри бэелүүлхэ хэрэгтэй. Совет хүнүүдэй ажалай эдэбхи үүсхэлые саашадань дэлгэрүүлхэ гээшэ хараалагдаһан түсэбүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ шухала эрхэ нүхэсэл мүн гэжэ парти тоолоно. Өөһэдынгөө коллективүүд дотор, орон дотороо ажал хэрэгээ һайжаруулха тушаа ажалшадай эзэн ёһоор оролдолго, тэдэнэй ушар ёһо мэдэлгэ болон эдэбхинь бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ, ажалдаа коммунис ёһоор хандаха гэһэн хүдэлөөндэ эгээл үргэнөөр, гүйсэд дүүрэнээр бэелнэ. Ажалай бүтээсэ болон журамые дээшэлүүлхэ, продукциин үндэр һайн шанарай түлөө тэмсэхэ, научно-техническэ дэбжэлтын туйлалтануудые ажабайдалда эгээл түргэнөөр нэбтэрүүлхын түлөө, саг, ажал, материалнуудые алмахын түлөө тэмсэхэ гээшэ олониитэ зоной зохёохы хүсэлэл оролдолгын шиидхэхы шэглэлнүүд мүн.

Совет хүнүүдэй абьяаста габшагай ажалай ашаар арбадахи табан жэлэй фронтнуудта түрүүшын илалтанууд туйлагдаа. Байгша оной нэгэдэхи кварталда промышленна продукци бүтээн гаргаха түсэб 102 процентээр дүүргэгдээ. Хүдөөгэй ажалшад хабарай тариалгын хүдэлмэриие амжалтатайгаар үнгэргэнэ.

Бүхэсоюзна коммунис субботник совет хүнүүдэй үүсхэл эдэбхиие, Эхэ ороондоо үнэн зүрхэнһөө дуратай байһыень эрхим һайнаар харуулаа. Субботнигто хабаадаха зуураа, ажалшад олон мянган шухала, туһатай хэрэгүүдые бүтээһэн байна. Гэбэшье субботнигой удха шанар энээгээр дүүрэнэгүй. Лениндэ арад зоной хэтэ мүнхэдөө инаг дуратай байһаниинь, гүнзэгы ехээр хүндэлдэг байһаниинь, алдар суута уг зашалнуудтаа үнэн сэхэ байдагынь субботнигуудта бэелэн харагдаа. Мүн социализм гээшэ үнэхөөрөө бүхы совет хүнүүдэй ами наһанай хэрэг болоһоной түүхэтэ удха шанартай баримта элеэр харагдаһан байна.

Арад зонтой таһаршагүй холбоотойл байхадаа, партимнай ехэ хүсэтэй байха гэжэ Владимир Ильич Ленин һургадаг һэн. КПСС хүнэй тулада, хүнэй аша туһада бүхы ажал ябуулгаяа эрхилнэ гэжэ совет хүнүүд һайн мэдэдэг. Энэ лозунг манай туг дээрэ һиилэгдэнхэй, манай партийна программа дотор бэшэгдэнхэй. Тиин тэрэ лозунгые шууд бэелүүлхэ гээшэ партиин ажал ябуулгын, коммунистнуудай ажал ябуулгын удхань болоно. Ленин бидэниие ингэжэл һургадаг һэн. Бидэнэр тиимээр лэ ажал ябуулгаяа эрхилнэбди.

2. СОВЕТ ОБЩЕСТВО БА СОЦИАЛИС ДЕМОКРАТИ

Нүхэдүүд! Манай орон дотор хүгжэлтэ түгэлдэр социалис общество байгуулагдаад, тэрэ удаа дараагаар коммунис общество болон хүгжэжэ байна гэһэн тобшололһоо үндэһэлэн, партимнай экономическа болон социально-политическэ хүгжэлтын мүнөө үеын ба холын хараата зорилгонуудые тодорхойлдог. Энэ үе шатын онсо өөрэ зүйлнүүд XXV съездын хүдэлмэридэ гүнзэгыгөөр харагдаа. Социальна хүгжэлтын шэнэ нүхэсэлнүүдые тодорхойлолго болон гол шухала асуудалнуудые шэнэ ёһоор хаража үзэлгэ, ойрын бодото зорилгонууд болон холын хараата, программна зорилгонууд хоорондоо нягтаар холбогдон съездын шиидхэбэринүүдтэ ороо. Эдэ шиидхэбэринүүд түүхэтэ удаан үе сагта, Ленинэй хэлэһэнэй ёһоор, «үрэ ехэтэ коммунис байгуулалтын бэелүүлэгдэхэ үедэ, шэнэ экономическа харилсаа, шэнэ общество зохёон байгуулха» (ЗГС, т. 39, хууд. 13) үе сагта партиин бэелүүлхэ политикые теориин талаар тодорхойлон харуулһан байна.

Хүгжэлтэ түгэс социализм — мүнөө үеын ниитын дэбжэлтын эгээл дээдэ туйлалта мүн. Экономическа талаар гээгдэнги, һандаргагданги, хүн зонойнь үзэг бэшэг мэдэхэгүй Россие хүгжэлтэ түгэс индустриальна социалис гүрэн, хүн зонойнь нэлэнхы олоороо үзэг бэшэг мэдэхэ, үндэр дээдэ соёлтой орон болгохо тухай Ленин Совет засагай тогтоод байһан бүри түрүүшын үедэ хэлэһэн байна. Тиихэдэ энэ оройдоол хүсэл һанал байгаа. Гэбэшье Ленинэй һанал бодолнууд өөрынгөө үе сагые холо түрүүлэн, хэзээшье ажабайдалтай холбоогоо алдадаггүй байна. Мүнөөшье хүгжэлтэ түгэс социализмын гол шэнжэнүүдтэ, XXV съезд дээрэ харуулагдаһан тэрэнэй һүртэ ехэ бүтээлнүүдтэнь бодото байдалда бэелүүлэгдэжэ байгаа Ленинэй һанал бодолнуудые дэлхэй танин мэдэнэ.

Совет арадай бүхы туйлалтануудынь, бүхы байгуулһан юумэниинь ленинскэ партиин ажал ябуулгатай таһаршагүй холбоотой. Социальна дэбжэлтын шатануудаар, манай обществын дээшэлхэ тума, манай зохёохы ажал ябуулгын улам үргэн дэлисэтэй болохо тума, манай шиидхэхэ ёһотой дотоодын болон уласхоорондын зорилгонуудай улам ехэ хэмжээтэй болохо тума обществын хүтэлбэрилхы, шэглүүлхы хүсэн болохо партиин, хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай, бүхы арадай политическэ манлайнь болохо партиин үүргэ улам дээшэлнэ.

Совет общество урагшаа саг үргэлжэ хүгжэн дэбжэнэ. Экономико болон соёл культураһаа гадна, социальна харилсаанууд болон политическэ байгуулга саашадаа хүгжэнэ. Энээнтэй дашарамдуулан, манай социалис гүрэн түрые, ниитын ажал ябуулгын бүхы һалбаринуудтахи хүдэлмэриин онол арганнуудые саашадань нарижуулха зорилго парти табина.

Манай гүрэн — бүгэдэ арадай гүрэн юм. Тэрэ яахадаа тиимэб гэхэдэ, имагтал бүгэдэ арадай зориг хүсэлые дүүргэдэг байһандаа бэшэ, харин гүрэнэй засагай органуудай бүхы ажал ябуулгань ажалша олониитын аша туһада зорюулагдана, тэдэнэй үдэр бүриин дэмжэлтээр, тэдэнэй сэхэ хабаадалгатайгаар бэелүүлэгдэдэг байна бшуу. Партимнай обществын политическэ байгуулалтые, политическэ надстройкые хүгжөөхэ ябадалые шэглүүлжэ, социалис гүрэн түрые бэхижүүлхэ хэрэгые социалис демократи хүгжөөлгэтэй нягтаар холбодог юм.

Энэ зорилго бэелүүлэн, манай парти саг үеын шалгалта амжалтатайгаар гараһан ленинскэ гол ёһонуудта саашадаашье түшэглэхэ юм.

Социалис революци болон социалис хубилалтанууд гансал хүдэлмэришэн ангиин хүтэлбэри доро амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ болохо юм гэжэ Ленин һургадаг бэлэй. Энэ үнэтэ ушарые тодорхойлһон, социалис общество байгуулагша хүсэн болохо пролетариадай бүхэдэлхэйн түүхэтэ үүргые элирүүлһэн ябадал Марксын һургаалдахи гол зүйл мүн гэжэ Ленин тоолодог һэн.

Тиин пролетариадай революциин теоретик болон бодото ажал ябуулагшань байһан Ленинэй өөрынь асари ехэ ажал хүдэлмэринь марксизмын үндэһэн шухала энэ бодолые зохёохы ёһоор хүгжөөн, бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ шэглүүлэгдэнхэй байһаниинь ойлгосотой. Революционно тэмсэлые, капитализмһаа социализмда оролгые хангаһан социалис хубилалтануудые бэелүүлхэ хэрэгые хүдэлмэришэн ангиин болон тэрэнэй партиин зүгһөө хүтэлбэрилэлгын тодорхой зам, түхэл маяг болон онол арганнуудые гүнзэгыгөөр зохёон найруулһан тухайнь эндэ хэлэгдэнэ.

Обществые хүдэлмэришэн ангиин зүгһөө политическэ хүтэлбэри бэелүүлхэ хэрэгэй ямаршье түхэл маягаар гүйсэдхэгдэбэшье, тэрэ хадаа олонхи ажалшадай эгээл гүн гүнзэгы аша туһые харуулдаг, айхабтар үргэн социальна үндэһэ һуурида, ангиин үргэн ехэ холбоонуудта түшэглэдэг, тиигэжэ социалис хубилалтануудые бэелүүлхэ хэрэгтэ обществын бүхы түрүү, эрхим, үнэн сэхэ хүсэнүүдые татан оруулдаг байна. Хүн зонһоо таһарха амяарлан тусгаарлаха ябадал хадаа реформизмһаа, ангиин дайсанда үндэһэ баримтагүй буулта хэхэ ябадалһаа өөрэгүй, социализмын хэрэгтэ мүн лэ ехэ аюултай гэжэ Ленинэй хэлэдэг байһаниинь дэмы бэшэ.

Социализмын илалта, тэрэнэй хүгжэлтэ, коммунис общество байгуулха замаар амжалтатай дабшалтань үргэн арад зоной засаг түрэгүйгөөр, демократиин хүгжэлтэгүйгөөр бүтэхэгүй гэжэ Ленин һургадаг һэн. Бүри капиталай дарлалта доро байжа, өөрынгөө эрхэнүүдые хамгаалха баатай байха үедөө хүдэлмэришэн анги демократиин һанал бодолнуудтай өөрыгөө таһаршагүй нягтаар холбоһон юм. Пролетариат болбол «бүгэдын урда, бүгэдые толгойлон» (ЗГС, т. 11, хууд. 14), демократиин түлөө тэмсэхэ гэжэ Ленин хэлэһэн байна. Социализм болбол олон миллион ажалшадые политическэ зохёохы ажал ябуулгада, общество болон гүрэниие хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ хабаадуулангүйгөөр байжа шадахагүй, хүгжэжэ шадахагүй юм. Тиимэһээ социализм болбол өөрынгөө уг шанараараа демократичһа шэнжэтэй гээшэ. Манай ороной дүй дүршэл энээниие гүйсэд баталан харуулаа.

Социализмын илалтын түлөө тэмсэхэ үедэ хүдэлмэришэн ангиин хүтэлбэрилхы үүргынь манай ороной хүгжэлтын тусхай шатада пролетариадай диктатура боложо бэелһэн ушар энэ тобшололдо багаханааршье зүришэнэгүй. Эрдэм ухаанай энэ ойлгосо олон дахин галзуу шэрүүн добтолгодо ортоһон, хазагайруулагдаһан, будүүлигээр харуулагдаһан байгаа. Эдэ бүгэдэ хадаа ямар нэгэл зорилготой байгааб гэхэдэ, пролетариадай диктатура гээшэ демократида тад харша юумэн гэжэ харуулха гэһэн байгаа. Үнэн дээрэ Ленин пролетариадай диктатурые демократида зүрюу зүйл гэдэг бэшэ, харин **буржуазиин диктатура** тэрээндэ тад харша зүйл гэдэг байгаа бшуу. Буржуазиин диктатура хадаа өөрынгөө үнэн шанараараа капиталай эзэрхэн зонхилолгоноо таһаршагүй юм. Иимэ **диктатура**, ондоогоор хэлэхэдэ, өөһэдынь байгуулһан баалалтын аппарадта түшэглэдэг буржуазич политическэ засаг хадаа бодото дээрээ эгээл ехээр хүгжэнги буржуазна демократиин гүрэнүүдтэшье бии байдаг гэжэ Ленин тоолодог һэн.

Совет общество тушаа хэлэбэл, **тэрэ хадаа** бүри про**летариадай** диктатурын үедэ **демократиие** хүгжөөхэ та**лаар айхабтар** ехэ алхам **хэһэн**, гүрэнэй засагые со**циальна** хубилалтануудые бэелүүлхэ хүсэтэ зэбсэг болгоһон байна. Харин эдэ хубилалтануудые ажалшад өөһэдынгөө үндэһэн шухала аша туһын түлөө бэелүүлжэ байгаа ха юм. Социализмын бэхижэн хүгжэхэ тума, пролетариадай диктатурын гүрэнһөө хүгжэн гарадаг бүгэдэ арадай гүрэнэй тогтон мандаха тума демократи хэлбэришэгүйгөөр улам дэлгэрүүлэгдэжэ, улам нарижуулагдана.

Демократи хадаа хододоо ангиин шэнжэ шанартай байһан, байдаг юм гэжэ Ленин һургадаг һэн. Юрэнхы демократи гэжэ байхагүй. Нэгэн гэбэл, буржуазна демократи, үгы гэбэл, социалистическэ демократи бии. Капиталай эзэрхэн зонхилолгын эрхэ байдалда айхабтар шанга тэмсэл хэжэ олдоһон демократическа эрхэнүүд болон сүлөөнүүд ехэ удха шанар-

(Эхин. Үргэлжэлэлынь 2-дохи хуудаһанда).

ЛЕНИНИЗМ—РЕВОЛЮЦИОННО ЗОХЁОН БАЙГУУЛГЫН ЭРДЭМ УХААН БА УРАН ШАДАБАРИ

(Түгэсхэл. Эхинниинь 1-дэхи хуудаһанда).

тай гэжэ хүдэлмэришэн ангиин, коммунистнуудай тоолодог байһаниинь ойлгосотой. Гэбэшье энэ хадаа буржуазна демократиин ангиин шэнжэ шанартай байһые хубилганагүй, мүн гансал социализм үнэхөөрөө бүгэдэ арадай засаг хангажа шадаха байна гэжэ харуулна.

Социализм мүлжэлгые болон социальна дарлалтые хэтэ мүнхэдэнь усадхаа. Национальна дарлалтые гүйсэд усадхаһан ябадал манай ороной агууехэ туйлалтань болоо. Бидэнэр бодото дээрээ эгээл түрүүлэн эхэнэрнүүдые политическэ талаар адли тэгшэ эрхэтэй болгоһон байнабди. Эрдэм һургуули, соёл культура шудалха эрхэ бүхы эрхэтэдтэ олгоһон ябадал социализмын айхабтар ехэ туйлалта мүн. Харин энэ хадаа олон зуун жэлэй туршада үсөөнхи баяшуулай эрхэнь байгаа бшуу. Совет орон обществын бүхы гэшүүдтэ политическэ эрхэнүүдһээ гадна, гол шухала социальна эрхэнүүдые эгээ түрүүлэн олгоһон байна. Имагтал социализм партяар болон Соведүүдээр дамжуулан, профсоюзуудаар дамжуулан, ниитын эмхинүүдээр дамжуулан, хэблэлээр дамжуулан, мүн эгээн шухала хуули болон шиидхэбэринүүдые бүгэдэ арадай дунда зүбшэн хэлсүүлэн, социалис ёһоной бүхы ажабайдалаар дамжуулан, олон миллион ажалшадые гүрэниие хүтэлбэрилгэдэ, ниитын хэрэгүүдые шиидхэлгэдэ бодото дээрэнь хабаадуулна.

Эдэ бүгэдэ хадаа совет обществын айхабтар ехэ туйлалтанууд, мүн социалис демократи хүгжэлгэдэшье айхабтар ехэ туйлалтанууд болоно. Энэ талаар олдоһон бүхы туйлалтанууд хадаа социализмые эгээл демократическа буржуазна гүрэнүүдһээ холо түрүү һуурида үнии гаргаһан байха юм.

Зүгөөр парти болон Совет гүрэн туйлаһанаараа һанаагаа амархаяа байнагүй. Политическэ талааршье, мүн экономическа талаар совет обществын туйлаһан ехэ амжалтануудайнь хажуугаар манай урда байгаа зорилгонууд, мүн манай шэнэ арга боломжонууд улам һайнаар харагдана.

Манай орон дотор демократиин хүгжэлтын асуудалнуудые имагтал Коммунис партиин найруулан табидаг, шууд сэхээр шиидхэн бэелүүлдэг байһан баримта яһала ойлгосотой юм. Энэ юундэб гэхэдэ, парти абаһан политическэ шиидхэбэринүүд доторoo бүхы ангинууд болон социальна бүлэгүүдэй, бүхы нацинууд болон арад үндэһэнүүдэй, совет обществын бүхы үетэнэй гол шухала аша туһа болон хэрэглэмжэнүүдые тобойлгон харуулжа бэелүүлдэг. Коммунист-ленинецүүдэй парти болбол өөрөө айхабтар демократическа шэнжэтэй байгуулга байжа, хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашад болон интеллигенциин арбан таба миллион гаран түрүү түлөөлэгшэдые нэгэдхэдэг юм. Партийна ажабайдалай ленинскэ ёһо гуримуудые бэхижүүлхэ, коммунистнуудай олон миллион гэшүүдтэй ехэ коллективые эдэ ёһо гуримуудай үзэлөөр хүмүүжүүлхэ талаар партиин хэһэн ехэ хүдэлмэриин ашаар партийна организацинуудта нүхэдэй ёһоной, зохёохы, тиихэтээ хамта эрилтэ ехэтэй таарүү зохид оршон байдал тогтоо.

Ороной хүгжэлтын мүнөөнэй шатада политическэ талаар ажал хүдэлмэриин хэдэн шухала шэглэлнүүд түрүүшын һуурида табигдана. Эдэнэй удха шанарынь XXV съезд дээрэ онсолон тэмдэглэгдэһэн байна.

Ажалшадай олонитын эмхинүүдтэ, түбхын түрүүндэ Совет Социалис Республиканудай Союзай политическэ үндэһэ һууринь болгошо ажалшадай депутадуудай Соведүүдтэ арад зоной социалис засаг түрые бэелүүлхэ талаар бии байгаа бүхы арга боломжонуудые гүйсэдхэхэ гэээшэ тэдэ зорилгонуудай нэгэнинь болоно. Политическэ, ажахын болон соёл культурын хэрэгүүдтэ профсоюзай, комсомолой, интеллигенциин зохёохы холбоонууд болон олонитын бусад эмхинүүдэй үүргэ дээшэлүүлхые коммунизм тээшэ саашанхи дабшалта эрилтэ табина.

Хуули сахилгые саашадань бэхижүүлхэ талаар парти ехэ зорилгонуудые табина. Совет хуулинууд хадаа хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай хүсэл зоригой бэелэл мүн. Тэдэниие хэлбэришэгүйгөөр сахиха шухала. Ямаршье тушаал эзэлдэг һаань илгадгүй, ямаршье хүдэлмэри бэелүүлдэг бүхы эрхэтэдтэ иимэл эрилтэ табигдана. Бата бэхи социалис хуули сахилга совет хүнүүдэй аша туһа болон эрхэнүүдые, тэрэшэлэн бүхы обществын аша туһые хангана.

Совет хуулинууд обществодо хоро хэхэ, олонитын гурим эбдэхэ, үнэн сэхэ хүнүүдэй амгаланаар ажаһууха, хүдэлмэрилхэ, амархадань һаалта хэхэ «эрхэ» хэндэшье олгодоггүйнь ойлгосотой. Бүгэдэнитын зүгһөө хуулинуудые хүндэлхэ, тэдэниие эбдэһэнэй түлөө хэһээлтэ зайлашагүй амсаха, мүн олонитэдэ харша али бүхы үзэгдэлнүүдтэ эбсэшэгүй байхаар совет хүнүүдые хүмүүжүүлхэ — эдэ бүгэдэ хадаа социалис ажабайдалай шухала талануудынь мүн болоно.

Ажал хэрэгтэ болон хүнүүдтэ хандалгын ленинскэ гол ёһонуудта зүридэт бүхы зүйлнүүдтэй улам шангаар тэмсэхые социалис ёһоной ажабайдал саашадань бэхижүүлхэ, нарижуулха хэрэг эринэ. Түбхын түрүүндэ албан хойрог ябадалда эсэргүү тэмсэхэ тухай эндэ хэлэгдэнэ. Энээниие Ленин шэнэ обществын эгээл муухай доторой дайсан гэээшэ гэжэ нэрлэһэн байгаа. Тэрэшэлэн хүнүүдтэ анхаралгүйгөөр, бүдүүлигээр хандаха, ажал хэрэгээ ёһо тэдыгээр дүүргэхэ, түшэмэл ёһоор һайзагайрха ябадалнуудһаа совет хүниие хамгаалха тухай эндэ хэлэгдэнэ. Партимнай эдэ бүхы үзэгдэлнүүдтэ эбсэшэгүйгөөр хандадаг. Коммунизм байгуулжа байгаа обществодо тиимэ үзэгдэлнүүд байха ёһогүй.

Шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлгэ хадаа манай ажабайдалай таларшагүй шэнжэ шанар мүн гэжэ XXV съезд үшөө дахин онсолон тэмдэглээ. Энэ хадаа социалис демократизмын айхабтар нүлөө ехэтэй, түгэс зэбсэг юм. Ямаршье ажал хүдэлмэридэхи байдалые олоной дунда, зүб һайн эрхэ байдалда шүүмжэлхы ёһоор зүбшэн хэлсэхэ, бии байгаа дутуу дундануудые өөрыгөө шүүмжэлхы ёһоор шэнжэлэн элирүүлхэ гэээшэ эмхи бүхэнэй, коллектив бүхэнэй хүдэлмэриин таһаршагүй хубинь болохо ёһотой гэжэ парти тоолоно.

Манай зорилго юуб гэхэдэ, олонитын хэрэгүүдые шиидхэлгэ, обществын хүгжэлтэ намһаа өөрһөөмни, минии ажал хүдэлмэриһөө, минии политическэ эдэбхиһээ мүн лэ дулдыдана гэжэ хүн бүхэндэ ойлгуулха, мэдэрүүлхэ хэрэг юм. Бүхы хүнүүдтэ ехэ эрхэнүүд болон сүлөөнүүдые олгохо зуураа, социалис демократи хүн бүхэнэй ушар ёһо һайнаар мэдэдэг, шанга журамтай байхые, социальна харюусалгаа мэдэрдэг, эрхэтэнэй талаар эдэбхитэй байхыень эридэг юм. Хүнүүдэй улам һайнаар ушар ёһо мэдэдэг болохо тумаань элдэб хизаарлаха зүйлнүүд улам үсөөрхэ байна. Тиимэһээ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин бүхы талануудулам ехэ удха шанартай болоно.

Совет обществын политическэ байгуулалтые саашадань хүгжөөхэ, нарижуулха талаар XXV съездын табиһан зорилгонууд ехэ, олон талатай юм. Эдэ зорилгонуудые шууд сэхээр, хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэн, гүрэн түрые бэхижүүлэн, социалис демократи нарижуулан, партимнай совет арадай аша туһые, коммунис байгуулалтын аша туһые эгээн түрүүшын һуурида табина. «Эдэ аша туһануудта зүришэдэг бүхы юумэнүүдые бурууушаанабди, тиин тиихэдээ буруу ябадал хэнэ гэээшэб гэжэ хэншье бидэниие үнэншүүлээгүй юм, — гэжэ нүхэр Брежнев онсолон тэмдэглэһэн байна. — Манай политическэ байгуулалтые нарижуулхадаа, ямар шэглэлээр ябажа байһанаа, бидэнэр һайн мэдэнэбди. Һүнгэн абаһан хараа шэглэлнэй зүб гэжэ гүйсэд этигэнэбди».

Нүхэд! Экономическа болон социальна талынхидал адли политическэ талааршье совет орон ехэ зам гаталаа. Энэ замые үнэн зүбөөр, гоёон хэтэргэнгүйгөөр сэгнэхэ шадабари манай партида бии. Энэ зам бэлэн бэшэ байгаа. Хэлэшэгүй хэсүү эрхэ байдалда, дайсадай тапалгаряагүй түрилтэ доро социализм байгуулха баатай болоообди. Эгээл түрүүлэн ябаһан манай парти, совет арад хэн нэгэнэй дүй дүршэлдэ түшэглэхэ аргагүй байжа, бодото хэрэгүүд дээрэ — гансал өөрынгөө амжалтанууд дээрэ бэшэ, харин алдуу эндүүнүүд, дутуу дундануудаа дээрээ олон юумэндэ һураха баатай болоһон байна. Парти энээн тухай үнэн сэхээр хэлэдэг, дутуу дундануудые эрэлхэгээр элирүүлжэ, тэдэниие заһадаг, ленинскэ ёһо гуримуудһаа багаханааршье хадуурха ябадал гаргахагүй тушаа шухала хэмжээнүүдые абадаг.

Зүгөөр манай замай хэршье хэсүү бэохэ байгааш һаань, түрүүшын социалис ороной, агууехэ Ленинэй байгуулһан партиин туйлаһан бүхэдэлхэйн түүхэтэ илалтануудай удха шанарые ямаршье ушар багадхажа шадахагүй. Энэ хадаа социалис байгуулалтын дүй дүршэлэй буурашагүй ехэ сэнтэй байһыень харуулна. Соведүүдэй ороной энэ дүй дүршэлынь бүхы дэлхэй дээрэ тон анхаралтайгаар шэнжэлэн үзэгдэнэ.

Манай дүй дүршэлые бүгэдын шудалхадань болохо. Бидэнэр тэрэнээ хэнээршье баадхан абкуулха гэжэ оролдодоггүйбди. Гэбэшье манай нүхэдэй, аха дүү партинуудай өөрынгөө ажал ябуулгада дүй дүршэлыемнай зохёохы ёһоор ашаглахадань, революционно тэмсэлэй дэлхэйн дүй дүршэлэй ниитэ эрдэнидэ хубитаяа оруулан, экономическа болон социально-политическэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ шэнэ тактическа аргануудые, шэнэ онолнуудые хэрэглэн, манай дүй дүршэл ашаглахадань совет коммунистнууд баярладаг. Совет коммунистнууд Ленинэй иимэ үгэнүүдые бүхөөр һанажа ябадаг: «Бүхы нацинууд социализмда ерэхэ, энэ зайлашагүй, гэбэшье бүгэдэ тон адли бэшээр социализмда ерэхэ, орон бүхэн демократиин али нэгэн түхэл янзада, пролетариадай диктатурын али нэгэн янзада, олонитын ажабайдалай элдэб талын социалис хубилалтануудай ямар нэгэн темпдэнь өөрсэ зүйлнүүдые оруулха» (ЗГС, т. 30, хууд. 123).

Ленинэй энэ бодолой ямар үнэн зүб, гүн гүнзэгы байһыень ажабайдал харуулаа. Гэхэтэй хамта социализмда орохо ябадалай айхабтар элдэб олон түхэл маягтай, элдэб олон эрхэ байдалда бэелүүлэгдэдэг байбашье һаань, энэ түүхэтэ ябадалда тойрон гаража болохогүй ниитэ гол жама ёһонууд бии гэжэ ажабайдал харуулаа. Тэдэнэй нэгэниинь ямар бэ гэхэдэ, социалис хубилалтанууд хадаа хүдэлмэришэн ангиин болон тэрэнэй союзнигуудай гүрэнэй засаг тогтоохые эринэ. Энэ хадаа революциин туйлалтануудые хамгаалжа шадаха засаг байха ёһотой. Энэ хадаа зохёон байгуулхы үүргэеэ ашаг үрэтэйгөөр дүүргэжэ шадаха, арад зоной зохёохы түгэс хүсые сүлөөрүүлжэ шадаха, айхабтар үргэн олон ажалшадай зүгһөө эдэбхитэй дэмжэлтэ хангажа шадаха засаг байха ёһотой. «Социалис гүрэн болон социалис демократи тухай Ленинэй һургаалай бүгэдэ ниитын, интернациональна удха шанарынь иимэ байна. Манай ороной ажалшад хүдэлмэришэн ангиин болон тэрэнэй манлай болгошо Ленинэй агууехэ партиин хүтэлбэри доро энэ һургаалые олонитын бодото байдал дээрэ эгээл түрүүлэн бэелүүлһэн байна.

3. АМГАЛАН ЁҺООР ЗЭРГЭ ОРШОН БАЙЛГА БА СУРТАЛ БОДОЛОЙ ТЭМСЭЛ

Нүхэдүүд! Ленинэй сурталбодолдо хэлбэришэгүйгөөр үнэн сэхэ байлга партиин дотоодын политикаһаа гадна, гадаадыншье политикын онсо илгаа мүн гэжэ КПСС-эй XXV съезд үшөө дахин гэршэлэн харуулаа. Эб найрамдал тухай ленинскэ декредһээ эхилээд, XXV съездын баталан абаһан эб найрамдалай, уласхоорондын хани харилсаанай түлөө арадуудай эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө саашанхи тэмсэлэй программа хүрэтэр — манай гадаадын бүхы политика Ленинэй сурталбодолоор нэбтэрэнхэй, энэ сурталбодолые бэелүүлгэдэ зорюулагдана.

«...Октябриин революциин эгээн эхинһээ гадаадын политика ба уласхоорондын харилсаан тухай асуудал эгээн гол асуудал болон манай үмэнэ табигдаһан юм», гэжэ Ленин хэлээ һэн. (ПСС, 37 т., 153 хууд.). Энэ асуудал Октябриин илалтаар тон шэнэ ёһоор, социалис гүрэнэй түүхэдэ капиталис дэлхэйтэй байгуулагдаха харилсаанууд ямар гол ёһонуудые, эрхэ нүхэсэлнүүдые баримталхаб гэһэн асуудал болон табигдаһан юм. Ленинэй хэлээшээр, Соведүүдэй ороной «Уласхоорондын оршом дээрэ гансаарданги» байһан жэлнүүдэй үедэ энэ асуудал революциин бэелхэ ба унагаагдаха тухай, тэрэнэй мүндэлүүлһэн шэнэ обществын хүгжэн байха тухай асуудал болоһон хадаа онсо шангаар табигдаһан юм.

Парти дотор олон ондоо һаналнуудай, хараа бодолнуудай шанга тулалдаануудаар орёо болгогдоһон уласхоорондын эгээн хүшэр хүндэ оршон байдалда социалис гадаадын политикын үндэһэ һуури зохёогдоһон юм. Тон үнэн сэхэ политикые — амгалан ёһоор зэргэ оршон байлгын политикые гэхэ гү, али тэрэ үедэ хэлсэдэгэй ёһоор, эд зөөриин хоёр туримай, экономическа, ниитэ политическэ хоёр ондоо байгуулалтын «амгалан ёһоор ажаһууха» политикые зохёохын тула, тиигээд тэрэниие шууд сэхээр бэелүүлхын тула Ленинэй гени, нугаршагүй зориг, тэрэнэй байгуулһан партиин сэсэн мэргэн ухаан бодол, политическэ хатуужал хэрэгтэй байгаа.

Тэрэ үедэ арадай ажабайдалһаа дайн сэрэгүүдые усадхаха тухай хэлсээн байха аргагүй байгаа. Империалис оронууд революционно Россие амгалан үлөөхэгүй, хүндэ хүшэр тэмсэлээр туйлагдаһан амгалан байдал юрэл «дайе хойшолуулһан», юрэл саг зуурын эблэрэл болоно, гэжэ юумые зүбөөр бодомжолдог агууехэ хүн байһан Ленин ойлгоо һааб даа.

Тиин манай орон тиимэ эблэрэл абаһан байна. Бидэнэр амгалан хоёр арбан жэлые абаабди. Энэ ушар хадаа хүн түрэлтэнэй дабажа гараһан бүхы дайнуудай эгээн аймшагтай, эгээн ехэ шуһата дайнда илажа гарахадамнай туһалаа. Фашизмые бута сохилго, тэрэнэй һүүлээр дэлхэй дээрэ болоһон социально-политическэ гүнзэгы хубилалтанууд манай ороной уласхоорондын байдалые үндэһөөрнь хубилгаа, социализмын дэлхэйн байгуулалтые мүндэлүүлээ.

Мүнөө социалис ба коммунис байгуулалтын замаар Советскэ Союзтай суг хамта аха дүү оронууд дабшана. Бидэнэрые нэгэн адли үг зорилго болон эрилтэнүүднай, нэгэн адли суртал бодол ба политикамнай нэгэдүүлнэ. Социалис хани барисаан уласхоорондын үйлэ хэрэгүүдэй бүхы ябадалда, олон миллион хүнүүдэй ухаан бодолдо, зүрхэ сэдьхэлдэ улам бүри гүнзэгы нүлөө үзүүлжэ байдаг юм.

Ээрхэг түримхэй нэгэшье добтологшо гү, али ээрхэг түримхэйшүүлэй нэгэдэл социализмые илажа шадахагүй. Энээнэй эбдэршэгүй эрхэ нүхэсэл байгуулагдаад, жэлһээ жэл бүри бэхижэнэ. Тиибэ яабашье, социалис ба капиталис дэлхэйнүүдэй хоорондохи харилсаанууд ямараар, ямар үндэһэ һуури дээрэ тогтоогдохо ёһотойб гэһэн асуудал өөрынгөө удха шанарые, хурса байһанаа алдаагүй. Юуб гэхэдэ, энэ хадаа дайн сэрэг ба эб найрамдал тухай асуудал мүн. Энэ асуудал, КПСС-эй XXV съезд дээрэ үшөө дахин онсолон тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, мүнөөнэй үе сагай гол асуудал байһан зандаа.

Зүгөөр мүнөө энэ шэнэ бэшэ асуудал шэнэ ёһоор табигдана, шиидхэгдэнэ. Энэ ушар хадаа социализмын түгэс хүсэнэй, дэлхэйдэ үзүүлдэг нүлөөнэйнь ургалтын, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй саашанхи дэбжэлтын, арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй илалтануудай ашаар уласхоорондын харилсаануудта мүндэлжэ байһан шэнэ үйлэ хэрэгүүдтэй холбоотой юм. Мүн энэ ушар хадаа һандаргахы туйлай ехэ хүсэтэй буу зэбсэгэй бии болоһонтой холбоотой. Иимэ буу зэбсэг дайнай туйлай ехэ һандаралгата хойшолонгуудые асарха юм. Тиигэжэ дэлхэйн шэнэ дайнай аюулые һуларуулха, саашадаа бүхыдэнь усадхаха гэхэ гү, али юрэ хэлэхэдэ, амгалан ёһоор зэргэ оршон байлгын хэмжээе бүри үргэн болгохо эрхэ нүхэсэл, нэгэ талаһаа, бии болоо, нүгөө талаһаа, энэ хадаа тон шухала болоод байна. Амгалан ёһоной саг зуурын эблэрэлгэ туйлаха бэшэ, харин газар дэлхэй дээрэ бата бэхи, үнэн зүб эб найрамдал батадхаха гэһэн үг зорилгые парти мүнөө табина.

Энэ үг зорилгын түлөө тэмсэлдэ бага бэшэ юумэн туйлагдаа.

Һүүлэй жэлнүүд «хүйтэн дайнһаа» ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байлга тээшэ болоһон горитойхон хубилалтануудаар тэмдэглэгдээ. Эдэ амжалтанууд шанга тэмсэлээр, орёо, хүндэ хүшэр хүдэлмэриин ашаар туйлагдаа. Манай партиин хүлеэһэнэй ёһоор, эб найрамдалые бэхижүүлхэ зам хүнгэн бэшэ байгаа. Зүгөөр бидэнэр хүсэ шадалаа гамнангүй. урдаа табиһан уг зорилгоноо хэлбэрингүй энэл замаар дабшаабди, дабшахашьебди. Энээниие XXV съезд дээрэ нүхэр Брежнев дахичаа ехэ хүсэтэйгөөр онсолон тэмдэглээ.

Амгалан ёһоор зэргэ оршон байлгын политика хадаа хөөрэлдөө, хэлсээ хэхэ, бэе бэедээ таарүү, заримдаа буулта хэһэн шиидхэбэринүүдые олохо, капиталис гүрэнүүдтэй хоёр талададаа ашатай туһатай харилсаа холбоо байгуулха гэһэн удхатай юм. Ленинэй үедэ иимэл байгаа, энэ хэрэг мүнөөшье тиимэ.

Гэхэ зуура, манай политика — өөрынгөө гол ёһонуудаар, өөрынгөө гол зорилгонуудаар ангиин политика юм.

Энэ политика юундэ ангиин бэ гэхэдэ, нэн түрүүн социализмын тон шухала эрилтэ, социалис, коммунис байгуулалтын эрилтэнүүд тэрэнэй үндэһэ һууринь болоно. Шэнэ обществодо амгалан байдал хэрэгтэй, түгшүүрилтэ байдалай һулараһан, буу зэбсэгэй гаргашын бага болоһон эрхэ байдалда шэнэ общество байгуулхада хүнгэн ха юм.

Манай гадаадын политика юундэ ангиин шэнжэтэй юм гэхэдэ, шууд сэхэ, оролдосотой һайн, үнэн сэхэ эб найрамдалай политика ябуулха зуураа, парти пролетарска интернационализмын, эрхэ сүлөөгэй, социальна дэбжэлтын түлөө арадуудай тэмсэлтэй һаналаа нэгэдэлгын хараа бодолые батаар баримтална. Эндэ буруу юумэн үгы. Түгшүүрилэй һуларалгын эрхэ байдалда монополис буржуази, тэрэнэй хүсэлые дүүргэдэг правительстванууд пролетариадай революционно тэмсэлэй гү, али мүлжэгдэжэ байһан арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй тала баримталха юм гэжэ бидэнэр хүлеэнэгүйбди. Советскэ Союз баруун оронуудта иимэ эрилтэ табинагүй. Тиимһээ мүлжэлгэдэ, колониальна дарлалтада эсэргүү тэмсэдэг хүнүүдтэй һаналаа гэгэдэлгэһээ арсаха эрилтэ Советскэ Союзда бү табиг лэ.

Советскэ Союз бусад оронуудай дотоодын хэрэгтэ хамаарха гэнэгүй, революциие гадаада тээшэнь абаашаха гэнэгүй. Революци хадаа обществын дотоодын хүгжэлтын үрэ дүн мүн, гээд Ленин хэлэдэг һэн. Тэрэ хадаа «захилаар, хэлсээгээр хари оронда түрэдэггүй юм». (ПСС, 36 т., 457 хууд.). Арад бүхэн өөрынгөө хуби заяае шиидхэдэг. Хэрбээ тэрэ хадаа тэмсэлэй замые шэлээ һаань, хэрбээ колонизаторнуудтай тэмсэхэ, харин эзэмдэгшэдэй, хүлһэнэй алууршадай добтолгодо харюу үгэхэ баатай болоо һаань, бидэнэр тэдэнтэй һаналаа нэгэдэдэг, нэгэдэхэшье байнабди.

Манай политика ангиин шэнжэтэй юм гэбэл, хоёр ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй гүнзэгы илгаануудые зүбөөр ойлгожо, ажал ябуулгаяа эрхилнэ. Энэ ушар хадаа хоёр байгуулалтын заатагүй мүрысэхэ, хоёр ондоо суртал бодолой тэмсэхэ байһые харуулна. Зүгөөр энэ хадаа эб найрамдалай бата бэхи байһые, бусад оронуудта Советскэ Союзай дурадхадаг һайн һайхан харилсаае һандаргаха ёһогүй гэжэ бидэнэр батаар этигэнэбди.

Ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй мүрысөөн бодото дээрээ амгалан ёһоной байха, мүрысөөнэй сэрэгэй талаар урилдаанһаа сүлөө байхыень, һандаргахы шэнжэтэй бэшэ, харин зохёон байгуулхы шэнжэтэй байхыень манай орон туйлана. Иимэ мүрысөөн бэе бэедээ ашатай туһатайгаар харилсаа холбоо байгуулха үргэн ехэ арга боломжо нээжэ үгэнэ.

Үзэл сурталай тэмсэл тушаа хэлэхэ болоо һаа, ангиин тэмсэлые хэншье «усадхажа» шадахагүй, тэрээн шэнги үзэл сурталай тэмсэлые хэншье «усадхажа» шадахагүй, гэжэ коммунистнууд тоолоно. Ангинуудай тон шухала эрилтэнүүд, тэдэнэй үг зорилго ба хараа бодолнууд тухай, обществын хүгжэлтын замууд тухай ойлгосо үзэл сурталаар тодорхойлогдодог юм. Иимэ эрилтэнүүд ба хараа бодолнууд хоорондоо тулалдадаг хадань үзэл сурталай тэмсэл заатагүй болохо байна.

Зүгөөр үзэл бодолой тэмсэлэй далда доро бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгтэ хамааралсаха ябадал бэелүүлэгдэхэ ёһогүй гэһэн эрилтэ амгаланаар зэргэ оршон байлгын гол ёһонууд табина. Имагтал энэ талаар һонин юумэнтэй ушарагдана.

Үзэл сурталай тэмсэлэй болохо байһые дэмжэхэ зуураа, түгшүүрилэй һуларалгада һаад хэнэ гэжэ коммунистнуудые гэмнэдэг капиталис дэлхэйн хүсэнүүд, ажал ябуулагшад социализмда эсэргүү үзэл сурталай тэмсэл ябуулхаһаа арсанагүй. Тиигэжэ, бидэнэр худал хуурмаг үгэ тараалгатай, «хүйтэн дайнай» үедэ ехээр тараһан пропагандые һэргээхэ гэһэн һэдэлгэтэй ходо ушарнабди. Иимэ пропаганда мүнөө, түгшүүрилэй һуларалгын үедэ, заатагүй орхигдохо ёһотой.

Түгшүүрилэй һуларһан сагта соёл культурын холбоонууд үргэдхэгдэхэ, хүнүүдэй хоорондохи уулзалганууд ехэ болохо, мүн мэдээсэлээ хубаалдаха хэрэг үргэдхэхэ ёһотой. Эдэ асуудалнуудаар манай орон үсөөн бэшэ хэлсээнүүдые баталаа, тэдэниие хэлбэришэгүйгөөр дүүргэхэ хүсэлтэй. Зүгөөр юун тухай, юунэй аша туһада бидэнэр хэлсээ баталаа һэмбибди гэжэ һанаха хэрэгтэй. Бэе бэеэ этигэхэ, бэе бэеэ ойлгохо ябадалые бэхижүүлхэ, эб найрамдал бэхижүүлхэ. бэе бэедээ ашатай туһатай харилсаа хүгжөөхэ хэрэгтэ алба хэхэ тухай тэндэ хэлэгдээ һэн.

Харин бидэнэр социализмда харша ябуулгануудта туһалха тухай хэлсээ баталаагүй бэлэйбди. Иимэ ябадалтай холбоотой хархис бүлэглэлнүүдэй түсэбүүд Хельсинкидэ гар табигдаһан документын зохихо бүлэгүүдтэ ямаршье хабаагүй юм.

Амгалан ёһоор зэргэ оршон байха ба үзэл сурталай тэмсэл тухай хэлэхэ зуураа, ондоо нэгэ юумые хараадаа абаха шухала. Уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые һуларуулга үзэл сурталай шанга тэмсэлэй асуудал байһан зандаа. Ондоо ямаршье асуудал тиимэ ехэ зүбшэлдөө, арсалдаа гарганагүй.

Түгшүүрилтэ байдал һуларуулха тухай арсалдаанууд баруун олон оронуудта дэлгэрһэн дотоодын тэмсэлэй хуби болоннхой. Түгшүүрилтэ байдал һуларуулгын дайсад эдэбхижэхэеэ һэдэнэ. Иимэ тэмсэлэй үедэ һанал бодолой талаар, үгынгөөшье талаар «хүйтэн дайнай» үеынхи шэнги мэдүүлгэнүүд олон дахин соностоно. Иимэ мэдүүлгэнүүдые дэлхэймнай хорин табан жэлэй туршада шагнажа байна. «Хүйтэн дайнай» политика, «хүсэрхэлгын» политика ашаг үрэгүй ба аюултай гэһэн гансахан лэ юумые тэрэ гэршэлжэ үгөө. Тэрэ хадаа бүгэдэндэ аюултай, эб найрамдалай хэрэгтэ аюултай. Тэрэ хадаа мүн баруунай оронуудта өөһэдтэнь аюултай ба аша туһагүй.

Ядерна үе сагта амгалан ёһоор зэргэ оршон байлга гансахан лэ зүб зам гэээшэ. Ойрын сагта үйлэ хэрэгүүдэй ямараараршье хүгжэжэ байгаа һаань түгшүүрилтэ байдалай һуларалгые батадхаха, гүнзэгырүүлхэ, амгалан ёһоор зэргэ оршон байлгын гол ёһонуудые нэбтэрүүлхэ эрилтэ арадуудай аша туһа, уласхоорондын хүгжэлтын үйлэ хэрэгүүдэй табиха байһандань һэжэг үгы.

Иимэ үйлэ хэрэгүүдэй хүнүүдһээ дулдыдадаггүй шэнжэ шанар хадаа правительствануудые, политическэ ажал ябуулагшадые харюусалгаһаань сүлөөлнэгүй. Түгшүүрилэй һуларал... жэлтые һаатуулха... һээ байтагай саг зүү... түгшүүрид тээш... бусаха ябадал аюу... материальна ... миин гаргашал... на. уласхоорон... байдалые аюултай... гадхаха ябада... магадгүй.

Мүнөө эб най... түгшүүрилэй һу... дайсадһаа улас... бүлэглэлэй бай... байхыень бидэнэр... бди. Тэрэ бүлэг... сэрэгэй промышл... лексые, империали... суудые, фашистну... лонизаторнуудые ... хэһээ гадна, мүн ... маоис хүтэлбэрие... сана. Пекин хадаа ... зорилго — түгшүүри... ларалгые таһалдуул... нүүдэй хоорондо ... гүй хорото ябадал ... сэрэгэй хёмороо... жэрөөхэ зорилго... бинхай.

Эб найрамдалай ... ёһоор зэргэ оршон ... түгшүүрилэй һулар... лөө тэмсэл бол... дэлхэй дээрэхи ... ческа хүдэлөөнүүд... үргэн. олонитын ... хүдэлөөн болон... ушар хадаа бүхы ... ческа, түрүү үзэл ... хүдэлөөнүүдэй ... ябадаг коммунист... рюусалгые дэз... Пролетарска интер... лизмын алдарта ... ёһоор коммунист... найрамдалай, соц... жэлтын дайсадта ... гөө нэгэдэмэл ... өөһэдынгөө һанал... гые, үргэн олони... шадые жагсааха ... лаа эсэргүүгээр та... эрилтэнүүд болон ... нуудай хэмжээндэ ... тэдэниие бэелүү... эсэшэ сусашагүй... хэһөө ондоогоор ... нинэй дурасхаалые ... хэ арга үгы хаш да...

* * *

Нүхэдүүд! Ажал... дэй һаруул һай... бодолнуудай, зориг... хүсэл эрмэлзэлнүүд... жэ байһан алдарта, ... гүй һайн һайхан ... ажаһуунабди. Энэ ... дэлмэришэн ангиин... дэ, зохёон байгуул... ябуулгадань, ниит... жэлтын манлайда ... табигдаһан маркс... нинскэ партинуудай... дэ, ажал ябуулгада... онсо шухала удх... үгэнэ. Тиимэһээ ... үлөөһэн гүнзэгы е... нууд, революционн... байгуулхы ажалай... онол арга бууралш... шанартай юм.

В. И. Ленинэй ... үдэрые жэл бүри т... дээ, бидэнэр ле... бүрьялма һайхан... дахин дахин хүр... шэнги болонобди. ... Ленинһээ һургаал ... ажабайдалай табид... далнуудые зохёохы ... шиидхэхэ эрдэмдэ ... гада һуранабди.

КПСС-эй XXV ... табиһан асари ехэ ... нуудые манай ... манай Эхэ орон ... гэжэ эхилбэ. ... шиидхэбэринүүд — ... даа Ленинэй үзэл ... бэелүүлгэ, зохёохы ... хүгжөөлгэ болоно. ... бэелүүлхын түлөө ... дөө, бидэнэр ле... маар найдамтайгаар ... набди.

Коммунизм байгу... нинскэ замаар даб... һан агууехэ совет ... даха болтогой!

Советскэ Союзай ... нис парти — лени... парти мандаха бол...

Бүхы дэлхэйн ... интернационалһа ... марксизм-ленинизм... болтогой!

Элидхэл ехэ ... гаар шагнагдаа, ... шалгаар нэгэнтэ ... даа.

В. И. Ленинэй мавзолейн дэргэдэ веногууд табигдаа

Апрелиин 22-то Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 106 жэлэй ойн үдэр, В. И. Ленинэй мавзолейн дэргэдэ КПСС-эй МГК ба Моссоведһээ, КПСС-эй МК болон Мособлсоведһээ веногууд табигдаба.

Энэл үдэр Ленинскэ партиин ветерануудВ. И. Ленинэй мавзолейн дэргэдэ веногуудые табяа.

(ТАСС).

Совет коммунистнуудай ехэ хуралдаанда зорюулагдаһан дурасхаалта бэлэгүүд

КПСС-эй XXV съездэдэ коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай делегацинуудай бэлэглэһэн дурасхаалта бэлэгүүдэй выставко Москвада, В. И. Ленинэй Түбэй музей дотор апрелиин 22-то нээгдээ.

(ТАСС).

СОВЕТ-ЛАОС ДОКУМЕНТНҮҮДТЭ ГАР ТАБИГДАБА

Апрелиин 22-то Кремлиин Ехэ ордон дотор совет-лаос документнүүдтэ гар табигдаа

Совет-лаос хамтын мэдүүлгэдэ:

Совет талаһаа — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин;

Лаосой талаһаа — НРПЛ-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЛНДР-эй Премьер-Министр К. Фомвихан гар табибад.

Соёлой ба научна харилсаа холбоон тухай СССР-эй правительствын ба ЛНДР-эй правительствын хоорондын хэлсээндэ:

СССР-эй правительствын түлөө — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко;

ЛНДР-эй правительствын түлөө — НРПЛ-эй ЦК-гай политбюрогой гэшүүд, ЛНДР-эй Премьер-Министрэй орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр П. Сипасет гар табяа.

СССР-эй ба ЛНДР-эй хоорондын худалдаа наймаан тухай договорто, СССР-эй болон ЛНДР-эй хоорондын худалдаа наймаан ба түлөөһэн тухай хэлсээндэ:

Совет талаһаа — гадаадын худалдаа наймаанай министр Н. С. Патоличев; Лаосой талаһаа — ЛНДР-эй промышленностиин ба худалдаа наймаанай министр М. Сайсомфенг гар табиба.

Гүрэнэй геологиин албаниие эмхидхэн байгуулгадань Лаосто туһа хүргэхэ тухай СССР-эй правительствын ба ЛНДР-эй правительствын хоорондын протоколдо: СССР-эй правительствын этигэмжэлгээр — ГКЭС-эй түрүүлэгшэ С. А. Скачков; ЛНДР-эй правительствын этигэмжэлгээр ЛНДР-эй промышленностиин ба худалдаа наймаанай министр М. Сайсомфенг гар табяа.

Совет-лаос документнүүдтэ гар табихадань совет талаһаа КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. А. Суслов, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр А. А. Гречко, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор Н. К. Байбаков, М. А. Лесечко, СССР-эй министрнүүд болон бусад тушаалтад;

Лаосой талаһаа — ЛНДР-эй партийно-правительственна делегациин гэшүүд байба.

(ТАСС).

ОРОН СООГУУР ЯБАХАЯА МОРДОО

НРПЛ-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЛНДР-эй Премьер-Министр Кейсон Фомвихан түрүүтэй Арадай революционно партиин ба Лаосой Арадай Демократическа Республикын делегаци апрелиин 22-то Москваһаа мордоо. Энэ делегаци КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй правительствын урялаар, албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэһэн юм.

Лаосой айлшад орон соогуур ябахадаа, Ленинград, Алма-Ата, Сочи ба Ташкентдэ хүрэхэ.

ЛНДР-эй ба СССР-эй гүрэнэй тугуудай хиидхэгдэһэн аэродром дээрэ, самолёдой гэшхүүрэй дэргэдэ, нүхэр К. Фомвиханиие, делегациин бусад гэшүүдые КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. А. Суслов, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко үнэн зүрхэнһөө, хани ёһоор үдэшөө.

* * *

Тус делегаци тэрэл үдэртөө Ленинградта ерээ. Тэрэниие КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй Ленинградска обкомой нэгэдэхи секретарь Г. В. Романов болон бусад тушаалтад аэропорт дээрэ хани халуунаар угтаба.

(ТАСС).

Москвадахи Владимир Ильичэй нэрэмжэтэ электромеханическа заводой ... тив КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжон, ашаг ... эрхим шанарай түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабаринуудые бо... урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлбэ. ... хотын түрүү предприятиин хүдэлмэришэдэй 1976 ондо бүтээн гаргаһан пр... хахадһаа үлүү хубинь гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүртэхэ байна. Заводтоо ... никэ үргэнөөр нэбтэрүүлһэнэй, ажалай ба үйлэдбэриин эмхидхэл һайжар... ашаар эдэ бүгэдэ туйлагдаха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): электродвигательнүүдэй статорнуудые ... шадай коммунис ажалай бригадын гэшүүд Н. И. Дмитриев, А. А. Горел... Гусев, В. А. Комков.

ТАСС-ай фото...

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэри дүүргэхын түлөө

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН — АМЖАЛТЫН АРГА НҮХЭСЭЛ

КПСС-эй XXV съезд манай ороной саашанхи хүгжэлтын үшөө нэгэ шата бэлэ. Арбадахи табан жэл соо арадай hуудал байдал hайжарха юм. Энэ түсэбые бэелүүлхын тула промышленность болон хүдөө ажахые бүри хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ ёhотой. Тиихэдээ үйлэдбэриин ашаг үрэ, ажалай бүтээмжые горитойгоор дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриингөө шанарые hайжаруулха зорилготой байhанаа хүдэлмэришэд hайн ойлгоно.

Манай совхозой ажалшад съездын документнүүдэй мүнөө үедэ танилсажа, тэдэнэй гүн удхыень ойлгуулхаар агитколлективнай ехэ хүдэлмэри ябуулна. Тиихэдэ ажахымнай урда арбадахи табан жэл соо табигдажа байhан зорилгонуудые малшад болон механизаторнуудта тайлбарилжа үгэнэ, эдэнэй бодото дээрэнь бэелүүлгэдэхэ зоригжуулхые оролдоно.

Үнэхөөрөөшье, энэ хугасаа соо хэхэ юумэмнай тон ехэ байна.

Арбадахи табан жэлэй түгэсэлдэ жэлэй гуршада бидэ бодо малайнгаа тоое ...-да, хонидоо — 15.600, адуугаа — 450-да хүргэхэ зорилготойбди. Тиихэдээ зуун эхэ мал бүхэнhөө 85 тугал, 88 хурьга, 80 унага абахаар болонобди. Гадна эхэhээнь таhалха багта хурьган бүхэнэй шэгнүүр 25 килограммда хүргэгдэхэ юм.

Мал ажалай ашаг шэмые улам дээшэлүүлхэ талаар горитой ажал хэхэ болонобди. hанаhандаа хүрэжэ ябабал, үнеэн бүхэнhөө ... килограмм hү haaxa, хонин бүхэнhөө 3.1 килограмм ноохо хайшалха арга боломжотой болохо жэшээтэйбди.

Тиигэжэ хүдөө ажахын продукцинуудые абаха, гүрэндэ тушаадаха түсэбүүд сүм дээшэлэхэ зэргэтэй. 1976 ондо 6.300 центнер hү, 4.600 центнер мяха, 460 центнер ноохо абаха болонобди. Энэ түлөөёо бэелүүлжэ шадабал, ... 5.000 центнер hүн, ... центнер мяхан, 600 центнер ноохон бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаагдаха юм.

Гүрэнэй түсэбүүдые абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэмнай социалис мүрысөөн ехэ нүлөө үзүүлхэ байна гэжэ hайн ойлгонобди. Тиимэhээ мүрысөөнэй эмхидхэлдэ анхаралтайгаар хандажа, малшан таряашан бүхэнииие энээндэ хабаадуулха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулжа байнабди. Манай рабочком түбхын түрүүн социалис мүрысөөнэй гурим зохёожо, хүдэлмэришэдэй суглаанай үзэмжэдэ табяа. Тэндэ оруулагдаhан дурадхал болон ажаглалтануудые хараадаа абажа, энэ гуримаа заhаад, совхозойнгоо дирекци, партком, рабочком болон комсомолой комитедэй хамтын заседани дээрэ баталаа hэмди.

Энэ гуримай ёhоор коллективүүдэй дундахи, хүдэлмэришэдэй өөhэд хоорондын мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэхээр хараалагдана. Тиигэжэ хоорондоо мүрысэн ажаллаха хэлсээнүүдые хонишодой бригаданууд, hү haaлиин фермэнүүдэй коллективүүд баталжа, дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абаа hэн.

Гадна энэ мүрысөөндэ илагшадые материальна болон моральна талаар урмашуулга тухай гурим соо дэлгэрэнгыгээр бэшээтэй. Мүрысөөнэй дүнгүүдые олониитэдэ мэдээжэ болгохо, түрүүшүүлэй ульгэр жэшээ дээрэ малшад болон таряашадые хүмүүжүүлхэ, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ асуудалда горитой анхарал хандуулагдахаар мүн лэ хараалагдана.

Отделенинүүдэй дунда дэлгэрhэн мүрысөөнэй дүнгүүд жэл соо нэгэ дахин гаргагдажа байха юм. Илаhан коллективтэнь совхозой дирекциин, парткомой, рабочкомой, комсомолой комитедэй дамжуулгын Улаан туг 300 түхэригэй мүнгэн шантайгаар барюулагдаха.

hү haaлиин фермэнүүдэй мүрысөөнэй дүнгүүд hapa, жэл бүхэндэ согсологдожо, эрхимлэhэн коллективүүдтэнь дамжуулгын Улаан туг барюулагдаха, «hү haaлиин эрхим фермэ» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдожо, диплом, 150 түхэригэй мүнгэн шан үгтэхэ юм.

Тиихэдээ илалта туйлаhан hү haaлиин фермын коллектив хадаа үнеэн бүхэнhөө дунда зэргээр 2.000 килограммhaa бага бэшэ hү haahaн, 100 үнеэн бүхэнhөө 85 тугал абаhан, малаа гарзада оруулангүй ондо оруулhан байха ёhотой.

haaлишадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүд арбан хоног бүхэндэ гаргагдана. Энэ хугасаа соо илаhан haaлишанда дамжуулгын улаан тугхан барюулагдажа, тэрэнэй хүндэлэлдэ ажалай алдар солын улаан туг совхозой конторын дэргэдэ үргэгдэдэг байна.

Жэлэй дүнгөөр үнеэн бүхэнhөө 2.500 килограмм hү haaжа, үнеэн бүриhөө тугал абажа тэнжээhэн haaлишанда Хүндэлэлэй грамота, 200 түхэригэй шан барюулагдаха, «Үндэр hааmай мастер» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдохо, улаан лентэ мүр дээгүүрнь нэмэрюулэгдэхэ юм. Үдэадахи hууринуудта гарагшадта Хүндэлэлэй грамотанууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаха ёhотой.

100 эхэ хонин бүхэнhөө 100 гаран хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлhэн, ехэ ноохо хайшалжа, гүрэндэ тушааhан хонишондо «Эрхим хонишон» гэhэн бэшэгтэй улаан лентэ, үнэтэ бэлэг барюулагдаха, нэрэ солонь ажахымнай Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэхэ.

Совхозой малшад болон механизаторнуудай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөн хадаа ойлгуулламжын, пропагандистка хүдэлмэриин таhаршагүй хубинь мүн. Тиимэhээ «сахилгаан», «дайшалхы хуудаhанууд», социалис мүрысөөнэй бюллетеньнүүд, «Хэн түрүүлжэ ябанаб?» гэhэн мэдээсэлнүүд саг үргэлжэ гаргагдажа, хонишодой бригада, hү haaлиин фермэ, мал шахан таргалуулгын гүүртэ бүхэндэ саг соогоо абаашагдадаг байха. Социалис мүрысөөнэй стендүүд, булангууд малшадай байдаг газарнуудта табигдана. Тэдээн дээрэ мүрысөөнэй гурим, тус коллективэй абаhан социалис уялга, тэрэнэй дүүргэлтэ, түрүү зоной дүй дүршэл гоёор шэмэглэгдэн харуулагдахаар хараалагдана.

Гадна агитаторнууд болон политинформаторнууд хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэдөө, социалис мүрысөөндэ горитой анхарал хандуулха болоно. Энэ асуудалаар хөөрэлдэхэдөө, эдэнэр юрэл илагшадые нэрлээд орхингүй, хэнэй юундэ түрүүлжэ ябаhаниие, хэнэй юундэ гээгдэлдэ ороhониие тодо болгон харуулха уялгатай. Энэ хэрэгтэмнай ажахын партийна, комсомолой организацинууд горитой туhа хүргэхэ юм.

Мүнөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөөн түгэс эршэдээ ороод байна.

Совхозой хоёрдохи отделениин хонишон В. Д. Содномдоржиев нэгэдэхи отделениин түрүү малшан Б-Ц. Ц. Дамбаевтай мүрысэдэг юм. Тэдэнэр 630—632 хони харууhална. 100 эхэ хонин бүхэнhөө 100 хурьга абажа, бүрин бүтэнээр түлжүүлхэ, хонин бүхэнhөө 3,1 килограмм ноохо хайшалха, эхэhээнь таhалха багта хурьган бүхэнэйнгөө шэгнүүрые 26 килограммда хүргэхэ социалис уялга абанхай. Мүнөө үедэ В. Содномдоржиевай отарада 100 эхэ хонин бүхэнhөө 83, Б-Ц. Дамбаевайхида 95 хурьгад абтаад, гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна.

Бүхыдөө совхоз соомнай эхэ хонидой 21 отара бии. Хонишодой бригаданууд бултадаа социалис мүрысөөндэ хабаадалсана. Энээнэй аша үрэнь эли даа. Ажахымнай хонишод зуун эхэ хонин бүхэнhөө 74 хурьга абанхай, бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ байна.

Совхозой haaлишадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ Сценскын haaлиин фермын эрхим haaлишан Д. Ж. Дашиева түрүүлжэ ябана. Тэрэ үбэлэй hаранууд соо яhала hайнаар хүдэлөө. Үбhэ тэжээлэй дутамаг байгаашье haaнь, даажа байhан үнеэн бүхэнhөө дунда зэргээр 817 килограмм hү haaгаа бшуу. Тэрээнтэй мүрысэдэг haaлишан Ц. Э. Лубсанова үнеэн бүхэнhөө 613 килограмм hү haaгаад байна.

Социалис мүрысөөн эмхидхэхы, эдэбхижүүлхы тон ехэ удха шанартай. Зохидоор эмхидхэжэ, hайнаар ябуулжа шадабалнай, аша үрэнь бүри ехэ байха гэжэ бидэ hайн ойлгонобди.

Мүрысэн ажаллахадаа хүн бүхэн ганса өөрынгөө түлөө бэшэ, мүн коллективайнгаа түлөө харюусалгатай байhанаа hайн мэдэнэ бшуу. Гадна материальна болоод моральна урмашуулга гээшые зохид соонь тааруулан хэрэглэхэдэ, мүрысөөнэй аша үрэ улам дээшэлхэ жэшээтэй. Онсолходо, социалис мүрысөөн — амжалтын тон шухала арга нүхэсэл мүн.

Г. ДОНИРОВ.
Инсэнгын совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ.
Яруунын аймаг.

Марксистско-ленинскэ hуралсал

ТҮГЭСХЭЛЭЙ ХЭШЭЭЛНҮҮД

Политическэ ба экономическа hургуулинуудта, теоретическэ ба методологическэ семинарнуудта КПСС-эй XXV съездын материалнууд болон документнүүд шудалагдана. Пропагандистнар ба шагнагшад КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэhэн тоосоото элидхэлдэ онсо анхарал хандуулна. Съездын материалнуудые хүнүүд шудалхадаа ухаан бодолоо баяжуулна, партиин хараа шугамуудтай, коммунис байгуулалтын зорилгонуудтай холбоотойгоор үзэнэ.

Байгша оной hуралсалай түгэсхэлэй хэшээлнүүд эхилбэ. Партийна организацинууд апрель — май hарануудта үнгэргэгдэхэ түгэсхэлэй хэшээлнүүдтэ бэлдэжэ эхилэнхэй. Юуб гэхэдэ, hуралсалай жэлэй дүн, туйлагдаhан дүй дүршэлые согсолжо, тобшолол хэхэ саг хүрэжэ ерээ.

hүүлшын хэшээлнүүдэй гол зорилго болбол коммунист ба партийнабэшэ хүнүүдэй hуража олоhон эрдэм мэдэсыень улам батадхаха. Ленинэй сургаал, партиин XXV съезддэ КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл гүнзэгыгөөр хадууjа абаха хэрэгтэнь туhалха, теориин асуудалнуудые арадай ажахын 1976 ондо бэелүүлхэ түсэбүүдтэй холбохо гэhэн үүргэтэй юм. Нүгөө талаhаа, эдэ хэшээлнүүд партиин гэшүүн, гэшүүндэ кандидадуудай марксистско-ленинскэ теори шудалха гэhэн уставай эрилтые хэр дүүргэдэг байhыень шалгаха болоно бшуу.

Түгэсхэлэй хэшээлнүүд ондо ондоо байха ааб даа. Юуб гэхэдэ, политическэ гэгээрэл гээшэмнай ухаалдиха бодомжолхо хэрэг мүн. Политическэ, экономическа hургуулинуудта, теоретическэ семинарнуудта хөөрэлдөө, шалгалта хэжэ, иимэ хэшээлнүүдые үнгэргэхэдэ hайн, тааруу зохид гэжэ олон жэлэй дүршэл харууланхай. Хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй, интеллигенциин ба өөрын түсэбөөр hуралсалдаг хүнүүдэй эрдэм мэдэсэ шалгахын тулада теоретическэ конференцинүүдые хэхэдэ таарамжатай. Железнодорожно райондо, Кабанскын, Захаамнай, Загарайн аймагуудта иимэ конференцинүүдые үнгэргэхэ бэлэдхэл хэгдэжэ эхилээ. Конференцинүүд дээрэ теориин шухала асуудалнуудаар КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдтэй нягта холбоотой хөөрэлдөөн болохо юм.

Марксизм ленинизмын университедтэ, партиин эдэбхитэдэй hургуулинуудта hуралсалай жэл шалгалтаар түгэсэдэг болонхой. Мүн эдэнэй хажуугаар теоретическэ конференциин үнгэргэдэг, дипломно ба курсовой хүдэлмэринүүд, рефераднууд бэшэгдэдэг юм. Эдэ хэшээлнүүдые үнгэргэхэдөө, жэлэй туршада муугаар hураhан элдэб шалтагаанаар хэшээлнүүдээ хаяhан хүнүүдтэ тусгаар анхарха шухала.

hуралсалай программаар теориин шухала асуудалнуудые ба партиин политикые сүм нэгэдүүлэн, hүүлшын хэшээлнүүдые үнгэргэхэ хэрэгтэй. Эхин шатын политическэ ба марксизм-ленинизмын үндэhэ hуури шудалагшадай hургуулинуудта ямар асуудалнуудта тогтобол, hайн бэ гэhэн заабари эльгээгдэнхэй. Эдэнь КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүд болон материалнууд соохи гол шухала асуудалнууд болоно.

Теоретическэ ба методологическа семинарнуудта үнгэргэгдэхэ конференцинүүдэй темэнүүд партиин XXV съездын теориин ба политикын гол шухала асуудалнууд болоно. Партийна олон организацинууд шагнагшадайнгаа hонирходог темэнүүдые хараадаа абажа, иимэ темэнүүдээр: КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүд — зохёохы марксизм-ленинизмын жэшээ; Партиие саашадань хүгжөөхэ ба бэхижүүлхэ тухай КПСС-эй XXV съезд; түгэс хүгжэнхэй социализмын үедэ партиин хүтэлбэрилхы үүргын дээшэлхэ тухай гэхэ мэтын темэнүүдээр түгэсхэлэй хэшээлнүүдые үнгэргэхөөр бэлдэжэ байна. Эдэ конференцинүүдые hайнаар бэлдэхэ, үндэр хэмжээндэ үнгэргэхэ шухала. Тиихэдэ теориин асуудалнууд бодото ажабайдалтай нягта холбоотойгоор харуулагдаха ёhотой.

Мүн комсомолой организацинуудай hүүлшын хэшээлнүүдые hайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэнь партийна организацинууд туhа хүргэхэ ёhотой. Түгэсхэлэй хэшээлнүүдые, ленинскэ урогуудые хэжэ, үнгэргэбэл аша туhатай байха юм. Байгша оной hуралсалай жэлдэ «Парти — манай үеын ухаан бодол, нэрэ хүндэ, арюун сэдьхэл мүн» гэhэн темээр ленинскэ урогууд үнгэргэгдэбэл зохисотой. КПСС-эй XXV съездын хараалhан гол хараа шугам — арадай ажахые 1976-1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдые яажа дүүргэхэб, энэ хэрэгтэ комсомолой организаци бүхэн, ВЛКСМ-эй гэшүүн бүхэн яажа хабаадаха ёhотойб гэжэ иимэ урогууд дээрээ хөөрэлдэхэ зэргэтэй.

Экономическа hуралсалай hүүлшын хэшээлнүүдтэ зорюулагдаhан тодорхой дурадхалнууд «Экономическа газетын» 14-дэхи номерто (1976 оной апрель) толилогдоhон байна.

Парткомууд, политическэ гэгээрэлэй кабинедүүд, методическа соведүүд пропагандистнарай семинарнуудые үнгэргэхэдөө бэрхэ, дүй дүршэлтэй партийна, совет хүтэлбэрилэгшэдые, съездын делегадуудые урижа, элидхэл, хөөрэлдөө хүүлэхэ ёhотой. Пропагандистнарай хүдэлмэридэнь туhа болохо элидхэл, методическа статья гэхэ мэтые бэлдэхэ, номой выставкэ ба харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдые түхеэрхэ, эмхидхэхэ, партиин XXV съезддэ зорюулагдаhан фильмүүдые хараха шухала.

Коммунистнуудай ба партийнабэшэ эдэбхитэдэй hуралсалай дүнгүүд эмхитэйгээр, эрилтэ ехэтэйгээр согсологдохо ёhотой. hуралсалай жэлэй дүнгүүдые коммунистнуудай суглаанууд ба партийна комитедүүдэй, бюронуудай заседани дээрэ хаража үзэхэ байна. Улаан-Үдэ хотын Советскэ, Железнодорожно районуудта, Хоринн, Загарайн, Хойто-Байгалай, Улаан-Үдын хүдөөгэй болон бэшэшье аймагуудта иимэ суглаанууд үнгэргэгдэдэг болонхой. Республикын олон аймагуудта hуралсалай дүнгүүд партийна организацинуудай секретарьнарай ба пропагандистнарай зүблөөн дээрэ тобшологдожо, эгээн бэрхэнүүдтэ Хүндэлэлэй грамотанууд ба сэнтэй бэлэгүүд барюулагдадаг байна.

hуралсалай жэл түгэсэхэнь. Тиибэшье, ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулагшад арадай ажахын 1976 оной түсэб, уялгануудые дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа лаб лэ оруулха байха.

В. ТЮРИНА,
партиин обкомой политическэ гэгээрэлэй байшангые даагша.

Екатерина Ивановна Васильева Хэжэнгын аймагай түб hууриндахи больницада ахамад врачай орлогшоор хүдэлдэг юм.

Е. Васильева Эрхүүгэй медицинскэ институт дүүргээд, эндэ ерэжэ, терапевтээр ажаллажа эхилээ hэн. Олон жэл соо эндэ хүдэлхэдөө, тэрэ дүршэл ехэтэй врач болонхой. Али бүхы үбшэн зүбөөр элирүүлдэг, энхэргэн дулаанаар эмшэлдэг, зөөлэхэн гартай байhанайнгаа түлөө үбшэнтэдэй дунда хүндэтэй болоhон байна.

Совет медицинын бүхы шэнэ туйлалтануудые шудалаад, ажал хүдэлмэридөө нэбтэрүүлжэ байдагайнгаа түлөө, хүдөөгэй ажалшадые үбшэнhөө hэргылхэ хэрэгтэ алдартай байhанайнгаа түлөө Екатерина Ивановна Васильева Бурядай АССР-эй габьяата врачай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: габьяата врач Е. И. Васильева.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

„БАЙГАЛАЙ" ЭЭЛЖЭЭТЭ НОМЕР

Буряадай АССР-эй уран зохёолшодой холбооной үмэнэhөө хоёр hарадаа нэгэ удаа гарадаг уран зохёолой, олониитэ-улас түрын «Байгал» журналай 1976 оной хоёрдохи номер буряад хэлэн дээрэ барлагдан хэблэгдэжэ, уншагшадта эльгээгдэбэ.

Поэт Мэлс Самбуевай «Баяр хүргэнэб» гэhэн поэмээр журналай хуудаhан нээгдэнэ.

Уран зохёолшо Ким Ильин «Минии нютаг Усть-Орда» гэhэн баримтата туужа бэшэжэ дүүргээ. Энэ повесть журналай хоёрдохи номерто үгтэбэ.

Поэтесса Цырендулма Дондогойн «Дуугаа дуула!», «Наран шэнги», «Айраг тухай үгэ» гэhэн шэнэ шүлэгүүд уншагшадай анхаралда табигдана.

Мэдээжэ уран зохёолшо Барадий Мунгоновой «Сууряан» гэжэ рассказ эндэ толилогдоо.

КПСС-эй Баунтын райкомой нэгэдэхи секретарь К. Д. Лубсандоржиевай «Хүгжэн урдаhан Баунта» гэhэн томо статья «Очерк, публицистикэ» гэжэ гаршаг доро толилогдобо.

1975 ондо «Байгал» журналай редакцида рассказ тухай хөөрэлдөөн болоо hэн. Уран зохёолшод Р. Белоглазова, О. Серова, Д. Эрдынеев, М. Осодоев, уран зохёол шэнжэлэгшэд В. Махатов, Н. Хосомоев, Э. Уланов Буряадай номой хэблэлэй редактор Н. Ильина гэгшэд энэ хөөрэлдөөндэ хабаадаа hэн. Энэ хөөрэлдөөн тухай материал энэ номерто толилогдобо.

Буряадай түрүүшын роман бэшэhэн уран зохёолшо Жамсо Тумуновай түрэhөөр 60 наhанай ойе манай республикын олониитэ байгша оной февраль hара соо тэмдэглээ hэн. Ж. Тумунов тухай уран зохёолшо Ц-Д. Дамдинжаповай бэшэhэн «Эрхим нүхэр тухай үгэ» гэhэн дурсалга «Манай литэ» гэhэн гаршаг доро толилогдоо.

Буряадай арадай уран зохёолшо Исай Калашниковай «Шуhата зэбүүн саг» гэhэн романай бүлэгүүд уншагшадай анхаралда табигдана.

Манай корр.

Хилын саанаhаа
Телефон, телеграф, радио

ЛЕНИНЭЙ НЭРЭ ХЭТЭДЭЭ МҮНХЭ

ГАВАНА. Кубын арад түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэнтэй хамта В. И. Ленинэй түрэhөөр 106 жэлэй ойе эдэ үдэрнүүдтэ баяр баясхалантайгаар тэмдэглэжэ байна. Республикын хото городуудта, hуурин госхонуудта выставкэнүүд эмхидхэгдэнэ, дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис революциин оюун ухаатай хүтэлбэрилэгшын ажабайдал болон ажал ябуулгатай, хүдэлмэришэн, таряашадай гүрэниие байгуулха ба бэхижүүлхэ талаар тэрэнэй хэhэн эсэшэ сусашагүй ажал хэрэгүүдтэй кубынхидые танилсуулhан ленинскэ уншалганууд, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ.

В. И. Ленинэй шэлэгдэмэл зохёолнуудай 12 томhоо бүридэhэн суглуулбарида захил абалга Гавана болон Кубын бусад хото городуудта нээгдээ.

ПАРИЖ. Мари-Розой үйлсын 4-дэхи байшангай гурбадахи дабхарай энэ багахан таhалгын богоhо алхажа ороходоо, хүнүүд зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлдэг байна. Орон нютагhаа гаража ошоод байhан хүшэр бэрхэшээлтэ жэлнүүдтэ В. И. Ленин эндэ ажаhууhан юм.

Октябриин вождь тухай дурасхаалые Парижай ажалшад нангинаар хадагалжа ябадаг. Ушарынь юуб гэхэдэ, Ленинэй хэтэдээ мүнхэ хэрэг коммунистнуудта, бүхы демократнуудта, Парижай коммунын хэрэгые үргэлжэлүүлэгшэдтэ зориг бадаруулма эшэ үндэhэн болодог байна гэжэ Франциин коммунис хүдэлөөнэй ветеран Антуан Лежандр хөөрэнэ. Тэрэ энэ музейн директорээр үни холоhоо хойшо хүдэлдэг. Лениндэ хабаатай дурасхаалта газар нютагуудые францууд гамтайгаар сахижа байдаг юм. Талмайнууд, сквернүүд, хүдэлмэришэдэй клубууд, ФКП-гэй партийна ячейкэнүүд тэрэнэй нэрээр нэрлэгдэнхэй.

СТОКГОЛЬМ. Королевскэ библиотекын залнууд соо нээгдэhэн совет номой выставкэтэй Швециин ниислэл хотодо ажаhуугшад hонирхон танилсана. СССР-тэхи В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ гүрэнэй библиотекэтэй хамта тэрэниие эмхидхэhэн байна. Энэнь Владимир Ильичэй түрэhөөр 106 жэлэй ойдо зорюулагдана.

В. И. Ленинэй зохёолнууд, сугтаа хүдэлhэн, ажаhууhан хүнүүдэйнь тэрээн тухай хөөрэhэн дурсалга домоглолнууд, дэлхэйн пролетариадай вождиин Швецидэ ажаhууhан тухай документнүүд, материалнууд эндэ табигданхай. Петроград ошохо замдаа 1917 оной март hарада тэрэнэй Стокгольмдо hүүлшынхеэ хүрэhэн тухай мүн лэ хөөрэгдэнэ.

КОЛОМБО. «В. И. Ленин ба национально-сүлөөрэлтын хүдэлөөнэй асуудалнууд» гэhэн темээр семинар эндэ үнгэргэгдэбэ. В. И. Ленинэй түрэhөөр 106 жэлэй ойдо зорюулжа Совет соёл культурын Коломбодохи байшангай үүсхэлээр «Шри Ланка — Советскэ Союз» гэжэ хани барисаанай лигитэй хамта тус байшан тэрэниие эмхидхэhэн байгаа.

Ленинэй хүтэлбэрилhэн Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 1917 ондо туйлаhан илалта дэлхэйн дарлагдан мүлжэгдэжэ байhан бүхы арадуудта тэмсэлэй зам заагаа гээд Шри Ланкагай Компартиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн. «Шри Ланка — Советскэ Союз» гэжэ хани барисаанай лигиин генеральна секретарь Питер Джаясекера үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ.

МЕХИКЭ

Парламентнууд хоорондын холбооной хуралдаан

ТАСС

Парламентнууд хоорондын холбооной хүтэлбэрилхы зургаануудай суглаан эндэ боложо үргэлжэлhөөр. Дэлхэйн 60 гаран ороной парламентнуудай түлөөлэгшэд тэрээндэ хабаадана.

Делегацинууд табан комиссида хүдэлмэрээ ябуулна. Уласхоорондын аюулгүй байдал хангаха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха, хүнэй эрхэнүүдые хамгаалха, элдэб оронуудтахи экономическа ба социальна байдал hайжаруулха тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэнэ.

Политическэ асуудалнуудаар, мүн уласхоорондын аюулгүй байдал хангаха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха тухай асуудалнуудта комисси онсо анхаралаа хандуулба. Совет делегациин толгойлогшо, СССР-эй Парламентскэ бүлэгэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Шитиков тэрээн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй XXIV съезд дээрэ hайшаагдан абтаhан эб найрамдалта программа уласхоорондын оршон байдалда айхабтар ехэ нүлөө үзүүлжэ, мүнөө үеын уласхоорондын харилсаанда үндэhэн хубилалтануудые хэhэн байна гэжэ мэдүүлээ. Эб найрамдалта программа гүнзэгы удха шанартай байhаар. Энээнэй зүб байhые бодото байдал элирхэйлээ гээд КПСС-эй XXV съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев элидхэл хэхэдээ тэмдэглээ hэн.

Социалис ба томо ехэ капиталис оронуудай хоорондо, нэн түрүүн Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай хоорондо хэлсээнүүдые баталалга дайнай аюул зайсуулан сараха байна гэжэ совет делегат тэмдэглээ. Бүхы гүрэнүүдэй хүсэлэл оролдолго гаргаад байгаа hаачь, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха асуудал шиидхэгдэхэ аргатай гэжэ тэрэ хэлээ.

ДАМАСК

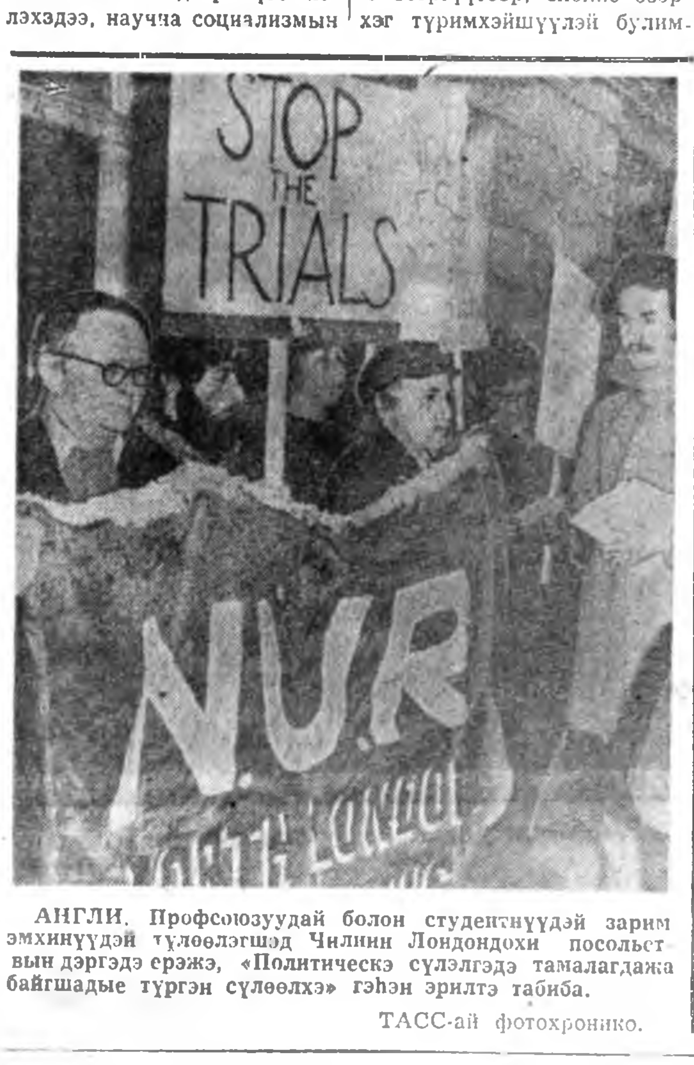
ДАМАСКДА МИТИНГ БОЛОБО

ТАСС

В. И. Ленинэй түрэhөөр 106 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай митинг эндэхи Совет соёлой түбтэ болобо. САР-ай правительствын гэшүүд, дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор, олониитын түлөөлэгшэд митингдэ хабаадаа. Сириин-совет хани барисаанай бүлгэмэй гүйсэдхэхэ бюрогой гэшүүн, соёлой ба национальна хүгжэлтын министрэй орлогшо Адиб Луджами митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, научна социализмын ба дэлхэйн революционно hургаалай хүгжэлтэдэ В. И. Ленинэй ехэ үүргэ дүүргэhэн тухайда дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэбэ.

Сириин арад Советскэ Союзай арадуудтай, түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэнтэй хамта агууехэ Ленинэй түрэhэн үдэрые тэмдэглэжэ байна гээд Луджами мэдүүлээ. Дарлалта мүлжэлгэдэ эсэргүүгээр, империализм, сионизм ба хархис хүсэнүүдтэ эсэргүүгээр, сионис эзэрхэг түрэмхэйшүүлэй булимтаран эзэмдэhэн Араб газар нютагуудые сүлөөлхын, Палестинын араб арадай үндэhэн эрхэнүүдые hэргээхын түлөө Сириин болон бусад араб арадуудай тэмсэлые али бүхы талаарнь дэмжэжэ байдаг Советскэ Союзда тэрэ Сириин-совет хани барисаанай бүлгэмэй мэнэлөө баяр баясхалан хүргэбэ.

Сириин, Советскэ Союзай хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон саашадаашье бэхижүүлэгдэхэ юм гээд этигэн найдажа байhанаа Луджами түгэсхэлдөө мэдүүлээ.

АНГЛИ. Профсоюзуудай болон студентнүүдэй зарим эмхинүүдэй түлөөлэгшэд Чилиин Лондондохи посольствын дэргэдэ ерэжэ, «Политическэ сүлэлэгдэ тамалагдажа байгшадые түргэн сүлөөлхэ» гэhэн эрилтэ табиба.

ТАСС-ай фотохроника.

БУДАПЕШТ

ВСРП-гэй ЦК-гай пленум

ТАСС

ВСРП-гай ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Я. Кадарай түрүүлэлгэ доро ВСРП-гэй Центральна Комитедэй үргэдхэгдэмэл пленум болобо.

ВСРП-гэй ЦК-гай секретарь А. Денешэй хэhэн уласхоорондын гол шухала асуудалнууд тухай элидхэлые, мүн ВСРП-гэй ЦК-гай секретарь К. Немедэй хэhэн 1976 оной түрүүшын hарануудта арадай ажахын түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд тухай элидхэлые Центральна Комитет зүбшэн хэлсээд hайшааба.

РИМ

Италида хэблэгдэбэ

ТАСС

КПСС-эй XXV съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэhэн КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл эндэ итальян хэлэн дээрэ хэблэгдэбэ. Италиин «Эдитори риуннити» гэжэ хэблэл тус брошюра барлан гаргаа. Хэблэгдэн гараhан энэ брошюрые Италиин олониитэ ехэ hонирхолтойгоор угтаба.

АММАН

ГАМАЛЬ АБДЕЛЬ НАСЕРАЙ БАСАГАНАЙ ХӨӨРӨӨН

ТАСС

Египедэй наhа бараhан президент Гамаль Абдель Насерай басаган Хода Абдель Насерай хөөрөөе Иорданиин «Ад-Дустур» газетэ толилбо. Эсэгымни наhа бараhанай hүүлээр тэрээндэ зүрюу харша ябуулганууд Египедтэ хэгдэжэ эхилээ hэн гээд тэрэ мэдүүлээ. Түрүүшээр энэ ябуулга хэдэн тушаалтадай зүгhөө дээхонуур хэгдэдэг байгаа hаа, удаань үргэн ехэ, нюусагүй, тусхай шэнжэтэй болоhон байна. Египедэй түрүүшын президентын үзэл суртаалай, политическэ амжалта туйлалтые 18 жэл соо Египедэй революциин туйлаhан дүнгүүдые усадхан үгы хэхэ гээшэ эдэ ябуулгануудай гол зорилго болоно. Иимэ ябуулгань буруу hүрэхэ. Юундэб гэхэдэ, президент Насер арад зонойнгоо аша туhада юумэ хээ гэжэ египет арад үндэрөөр сэгнэнэ бшуу.

Насерта эсэргүү ябуулгануудай хэгдэхэтэй хамта, Египедтэ Насерай тала баригшад илангаяа хүдэлмэришэдэй, студентнэрэй дунда олошоржо байна гээд Хода мэдүүлээ. Энэ хүдэлөөе засаг захиргаан үгы хэхые hэдэнэ. Тиигэжэ эдэнэр хэблэлэй зарим зургаануудые хааhан байна.

Египедэй 37 миллион хүн зоной олонхид социалис хараа шэглэлтэй Египедэй революциие дэмжэнэ.

Египедэй мүнөөнэй хүтэлбэрилэгшэд наhа бараhан президент Насерай үүргые доро дараха гэхэдээ, худал хуурмаг юумэндэ үндэhэлнэ гэжэ Хода түгэсхэлдөө тэмдэглээ. Эсэгымни аша габьяань юун бэ гэхэдэ, колониализм ба империализмда эсэргүү революци тэрэнэй хүтэлбэри доро Египедтэ хэгдэжэ, бусад Араб оронуудые сүлөөлхэ зам нээhэн байна.

ТОЛИ

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ

- Уран зохёолшодой уулзалганууд.
- Шэнэ шүлэгүүд.
- *Арадай аман үгын абдарһаа*

Литература, искусствын үдэрнүүд—Прибайкалиин аймагта

АЖАЛ ДУУН ХОЁР ХОДОДОО СУГТАА...

Һаяхан Прибайкалиин аймагта Буряадай литература, искусствын үдэрнүүд боложо үнгэрбэ. Эдэ үдэрнүүдэй үедэ манай зохёохы ажалтанай Холбоонуудай, театрнуудай түлөөлэгшэд Байгал шадарай нютагуудаар ябажа, тэндэхи ажахы болон предприятинуудай ажалшадтай уулзаһан, өөһэдынгөө зохёохы ажал тухай хөөрэһэн, шэнэ зохёолнуудаа уншаһан байна. Мүнөө уншагшадай анхаралда уран зохёолшо Доржи Эрдынеевэй замай тэмдэглэл табинабди.

УУЖАМ ДЭЛГЭР манай Эхэ орон дотор коммунизм байгуулжа байһан баатар хүнүүдэй ажал, энэ ажалай соло магтаһан дуун гээшэ хоорондоо нягта холбоотой байхаһаа гадна, бэе бэедээ айхабтар ехээр нүлөөлжэ, али алинайнгаа хүгжэлтэ дабшалтада сэгнэшэгүй ехэ үүргэ дүүргэдэг байха юм. Коммунизмын бата бэхи үндэһэ һуури байгуулжа ябаһан совет хүнүүдэй гараар бодхоогдоһон фабрика, заводууд болон предприятинууд өөһэдынгөө элбэг дэлбэг продукци үгэхэдөө, гансашье материальна баялиг бүтээнэ бэшэ, харин литература болон искусствын хүгжэлтэдэ нилээд ехэ хубитаяа оруулна ха юм. Имэ хүнүүдые магтан дуулаха уялга манай зохёолшодой урда табигдана. Энээн тухай КПСС-эй XXV съезд дээрэ партиин ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев эли тодоор хэлээ һэн.

Тиигээдшье мэнэ һаяхан боложо үнгэрһэн литература, искусствын үдэрнүүдэй үедэ ажалша хүн зон, уран зохёолшод, уран зураашад, артистнуудай хоорондохи холбооной жэлһээ жэлдэ батажажа байһаниинь эли тодоор харагдаба.

Таловкын түмэр-бетон зүйлнүүдые бүтээдэг заводой хүдэлмэришэд тус литература, искусствын үдэрнүүдтэ даабаряа 128 процент хүрэтэр үлүүлэн дүүргэжэ байгаа.

— Уран хурса шүлэг, зохёолшын хөөрөө шагнахадаа гү, али зүжэг наада, уран зураг харахадаа, иранзуу хүгжэм шагнахадаа, ажалша хүнэй сэдьхэл зүрхэн урма баяраар халидаг. Тиимэһээ ажалай бүтээсэшье улам дээшэлдэг ха юм, — гэжэ тус заводой директор Владимир Ефимович Нос гэгшэ зүбөөр тэмдэглээ гэжэ һанагдана. Энэ хүн бидэниие миин юрэ хүхеэхын тула бэшэ, харин бодото байдал дээрэһээ жэшээнүүдые дурдан хэлээ һэн. Энэ заводой бүтээһэн продукци Ураалһаа зүүлжээ оршоһон область болон республиканuудта эльгээгдэдэг байна. Заводой хүдэлмэришэд КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсоод, амжалтатайгаар ажаллажа байнхай. Мүнөө үеын хүдэлмэришэн хүнэй шэнжэ шанар нилээд ондоо болоо гэжэ манай уншагшад һайн ойлгоно ёһотой. Тиимэһээ, Таловкын түмэр-бетон зүйлнүүдые бүтээдэг заводойхидой уран зохёолшодые урма баяртайгаар угтаһаниинь элитэ.

...Прибайкалиин аймагай Зырянска совхозой дүрбэдэхи отделениин Нестерово һууриндахи һаалиин фермые даагша нүхэр Лилина бидэнэртэй уулзахадаа, иигэжэ хэлээ һэн:

— Хүндэтэ нүхэд! Манай фермын һаалишад тухай уран зохёол бэшээгүйшье һаа, газетэдэ бэшыт. Үнгэрэгшэ жэлэйнгээ түсэбые бидэнэр үшөө 1975 оной ноябрь һара соо дүүргээ һэмди. Мүнөө һүүхаха хахад жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхэ дүтэлөөбди. Манай фермын һаалишад хоорондоо мүрысэжэ, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ эрдэм шудална. Оньһожоруулагдамал аргаар үнеэдээ һаадаг болонхойбди. Тиимэһээ бидэнэй ажал нилээд хүнгэрөө, сүлөөтэй сагнайшье ехэ болоо.

Фермые даагша иигэжэ хөөрэһэнэйнгөө һүүлээр, бидэниие дахуулжа ябаад, шэнэ баригдажа байһан шулуун байра бидэндэ харуулба. Энэ байрынь ашаглалгада үгтэхэдэ, 500 гаран үнеэд эндэ гансата һаагдадаг болохо юм.

Нүхэр Лилина хөөрөөгөө саашань үргэлжэлүүлнэ:

— Үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри мүнөө үедэ үргэнөөр ябуулагдана. Һаалишаднай үнеэ һаадаг оньһото машинануудые шудална. Сахыень хэлэхэдэ, мүнөөнэй һаалишад урданай үнсэшэдһээ нилээд эрдэмтэй болоо ха юм. Хара ажал эрдэм ухаанай ажал хоёрой хос-рондохи илгаан бага боложо байна. Энээн тухай таанад зохёолшодой ехээр бэшээ һаа, бидэнэр дуратайл байхабди.

Литература, искусствын үдэрнүүдэй үедэ имэ уулзалганууд нилээд олон болоо. Эдэнэр юу харуулнаб гэхэдэ, арадай ажахын элдэб һалбаринуудта ажаллажа ябаһан хүнүүдэй уран зохёол, искусствада ехэ дуратай болоо, тэдэниие һайнаар ойлгоно, үйлэдбэриеэ улам хүгжөөхэ, ажаһуудалаа һайн болгохо хэрэгтэ тэдэниие тулатайгаар хэрэглэхые оролдоно гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Хоёрдохёор, республика доторнай үнинһөө хойшо заншалта болоһон литература, искусствын имэ үдэрнүүд соёлшодто, уран зохёолшодто, зураашадта, артистнуудта нилээд ехэ аша туһа асарна. Энэ жэшээ эндэ дурдаһуу. Исай Калашников, Мэлс Самбуев, Владимир Липатов, Виктор Гуменюк бидэ табан уран зохёолшод болон поэдүүд Итанцын леспромхозой хүдэлмэришэдтэй Кома тосхоной соёлой байшан соо уулзажа, хани халуунаар хөөрэлдэһэн байнабди. Модо унагаадаг мэргэжэлтэй С. Н. Петров Буряадай мүнөө үеын нэгэ уран зохёолшын бэшэһэн ном тухай хэлэхэ зуураа, иигэжэ тэмдэглээ:

— Манай хүнгэн бэшэ ажалые яһала үнэншэмөөр, зүбөөр харуулаа гэжэ һананаб. Тиихэдээ модо бэлэдхэгшэдэй өөһэд хоорондын хөөрэлдөөе нэгэ заа ондоогоор автор бэшэнэ гээд бидэнэр һананабди. Юуб гэхэдэ, модошоднай өөрынгөө мэргэжэл һайн мэдэхэ дээрэһээ ондоохоноор хоорондоо хөөрэлдэдэг, зүбшэдэг байна ха юм.

Айхабтар сэнтэй үгэнүүд! Имэрхүү ажаглалтануудые шүүмжэлэгшэ бүхэн хэлэжэ шадахагүй хаш. Юундэб гэхэдэ, зохёол соо харуулагдаһан хүнүүдэй ажалые шүүмжэлэгшэ гүнзэгыгөөр мэдэхэгүй байхадаа болохо.

Республика доторнай үнгэргэгдэдэг литература, искусствын үдэрнүүдэй удха шанар нилээд ехэ. Эдэ үдэрнүүд хадаа уран зохёолшод, зураашад, артистнар, хүгжэмшэд болон композиторнуудые өөһэдынгөө ажалда харюусалга ехэтэйгээр хандаха хэрэгтэ уялгалха, шэнэ бүтээлнүүдые дүүргэхыень зоригжуулха байна бшуу.

Жэшээнь, Буряадай арадай уран зохёолшо Исай Калашников Итанцын леспромхоздо болоһон уулзалгада дээрэ үгэ хэлэхэдээ:

— Би модо бэлэдхэгшэдэй урда ехэхэн үритэй байһанаа мэдэжэ ябагшаб. Мүнөө энэ халуун талархалыетнай зүрхэ сэдьхэлээрээ мэдэрээд, хэжэ ябаһан ажалыемнай дэмжэдэг, ойлгодог байһандатнай ехэ баярые хүргэнэб! Иигэжэ урмашаһан хойноо мүнөө үе саг тухай шэнэ зохёол бэшэхээр зоригжобоб. Һайнта даа, нютагаархимни! — гэжэ мэдүүлээ.

Исай Калашниковай эдэ үгэнүүд модошодто тусгаар удхатайгаар дуулдаба. Ушар юуб гэхэдэ, уран зохёолшо Исай Калашников хадаа «Һүүлшын сухарилта», «Шэнэ сагай шэнжэ», «Шуһата зэбүүн саг» гэһэн мэдээжэ романуудаа бэшэхэһээ бүри урид, 16-тай боложо ябахадаа, Итанцын леспромхоздо ажалайнгаа намтар эхилһэн юм. Энэ леспромхоздо токареор хэдэн жэлдэ хүдэлөөд байхадань, «Буряадай залуу шуул» газетын редакци эдэбхитэй хүдэлмэришэн бэшэгшэ Исай Калашниковые ажалда уриһан юм. Тиигэжэ уран зохёолшо зохёохы ажалай үргэн харгыда гараа һэн. Мүнөө Итанцын леспромхозой хүдэлмэришэд зохёолшын номуудые анхаралтайгаар уншана. Уулзалгын үедэ нилээд олон асуудалнууд уран зохёолшодо табигдаа. Тэдээндэнь Исай Калашников дэлгэрэнгы харюунуудые үгэбэ.

Буряадай Ленинэй ордентэ оперо ба балетэй, орэд драмын, кукольна театрнуудай, республикын филармониин артистнууд, уран зураашад урид хараалагдаһан маршрудаар Прибайкалиин аймагай нилээд олон ажахынуудта ошожо, хүн зонтой уулзаа, бэлиг шадабаряа харуулаа.

Бидэнэр, уран зохёолшод, Итанцын леспромхозой, Зырянска совхозой хүдэлмэришэдһөө гадна, Горячинск тосхоной хүн зонтой, тэндэхи курортдо амарагшадтай уулзаһан байнабди. Мүн Горячинск, Кика, Таловка, Нестерово, Кома тосхонуудай һургуулинуудай һурагшадтай уулзажа, хэрэг байдалаарнь һонирхоһон, шэнэ зохёолнуудаа уншаһан байнабди.

Прибайкалида болоһон эдэ уулзалганууд дээрэһээ тобшолол хэхэдэ, республика доторнай заншалта болоһон литература болон искусствын үдэрнүүдые үшөө ехэ аша туһатайгаар эмхидхэхэ арга боломжонууд бии байна гэжэ һанагдаа. Илангаа уулзалгануудай хоорондохи зайе богони болгожо, жэшээнь, полевой стан, мастерской, цехүүдтэ хүдэлжэ байһан хүнүүдтэй ажал дээрэнь уулзажа гү, али библиотекэнүүдтэ уншагшадай конференцинүүдые үнгэргөө һаа, ехэл һайн бэлэй. Юуб гэхэдэ, эдэ уулзалганууд дээрэ уншагшад өөһэдынгөө һанамжа, дурадхалнуудые нилээд ехээр хэлэхэ арга боломжотой байна ха юм.

Ажал дуун хоёр хододоо сугтаа, хоорондоо таһаршагүй нягта холбоотой. Энэ холбоо барисаань улам үргэн, үрэ ехэтэй болгохын тула хүсэ шадалаа гамнангүй оролдохо байһанаа искусствын хүдэлмэрилэгшэд Прибайкалиин аймагай ажалшадай урда мэдүүлһэн байна. Тиигэншьегүй арганьгүй. Энэ шухала хэрэгые саг үргэлжэ, эрхимээр ябуулха тухай партимнай заадаг, уряалдаг байна бшуу.

Д. ЭРДЫНЕЕВ,
уран зохёолшо.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Уран зохёолшо Исай Калашников Таловкын түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй заводой хүдэлмэришэдтэ номоо бэлэглэжэ байна. 2. Буряадай композиторнууд, уран зураашад уулзалгын үедэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Жан ЗИМИН

ҮХИБҮҮДТЭ ЗОРЮУЛАГДАҺАН ШҮЛЭГҮҮДЬЭЭ

ҺАЛХИН

Һанаа алдана,
шэхэндэмни шэбэнэнэ:
«Эсээб, туляаб,
Бээрээб, даараб,
Ада бү үзыш,
Абарыш даа,
Хүлдөөб, даараб —
Хүлшөөгыш».
Бэлэй руумни
Бүтүү оробо,
Хормой соомни
Хоргодобо,
Хамсы руумни
Харайжа оробо.
Аршалһамни — ааҗам
болобо,
Хүлшөөһэмни — хүхюун
болобо.
Үлеэхээ һалхин болибо,
Дулаасаһандаа дууража
оробо.

ДЭБТЭР

Дэбтэр соошни бэшээтэй
Дэмы үгэнүүд бэшэл даа;
Дүримүүд, шүлэгүүд,
жэшээнүүд —
Дүүрэн дэлхэйн эрдэм лэ.
Дуунууд, зурагууд,
даабаринууд
Далай ехэ эрдэм лэ.
Эндэ байһан дэбтэрыеш
Иража хараад үзэебди:
Жэгдэ бэшэгэй орондо
Жэрхинн мүрнүүд
жэрынэ,
Годиролдоно могойнууд.
Булангуудынь нугалнаш,
Булай һалан байнаш даа.
Эрмэгыень элеэнэш,
Эгээ аляа гээшэшни,
Шурд байса шуулахадаш.
Шуһан байшан алдаба.
Хахалхадаш
хуудаһадынь,
Хуухын үһэн арбаина.
Аматай хадаа
дэбтэрнүүдшни
«Ада шүдхэрш» — гэхэл
һэн.
Гартай хадаа
тетрадьнуудшни
Галаар шамайе хайраха
һэн.

ЖЭМЭСҮҮД

Магазинай таг дээгүүр
Мунды-һунды жэмэсүүд—
Мүд мүхэрсэхэнүүд,
Уб улаахануud,
Яб ягаахануud,
Угааш томонууд —
Манай урдаһаа
Миһэрэнхэй,
Энеэбхилһэн
Хэбэртэй.
Гартай хадаа
Даллаха байгаа,
Аматай хадаа
Дуудаха байгаа:
«Алма-Атаһаа
Аяншалаабди,
Ута харгы
Украинаһаа
Барижа Буряадта
Бууһаабди,
Молдавиһаа
Мордообди,
Ташкентһээ
Табилуулаабди,
Ереванаһаа
Ерээбди.
Амсыт, туршыт,
Аманһаа абахагүйт,
Түрэл нютагыемнай
магтахат,
Түрүү ажалшадга
баярлахат».

„БУРЯАД ОРОН—76“
ФОТОКОНКУРС

«Ерэжэ ябана».
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

БАХА ЯАХАДАА ҺҮҮЛГҮЙБ?

(Ашанти арадай онтохон)

Үни урда сагта ой тайгын бүхы ангууд бахые ябуулхаяа болибо ха. Юуб гэхэдэ, тэрэ һүүлгүй байшоо ха юм. Ан амитанда доромжолуулһан баха тэнгэриин эзэн Ньямада ошожо, намайе һүүлтэй болгыт гэжэ гуйһан байгаа.

Тэнгэриин эзэн бахын гуйлтые шагнаад, бодолгото болон, иигэжэ хэлэбэ:

— Намда нэгэ худаг бии, уһаниинь огто шэргэдэггүй юм. Тэрэ худагтамни харуулшан хэрэгтэй. Ши тэндэ харуулшан болоо һаа, һүүлтэй болохолши даа.

Баха зүбшөөгөөд:

— Зай, һайн даа, харуулшан болохоб, һүүлтэншье болохоб...

Баха худагта ошожо, тэрээн соо байрлаба, һүүлтэйшье болобо ха.

Нэгэтэ ехэ ган боложо, хамаг худагуудай уһан шэргэшэбэ. Гансал Ньямын худаг уһатай зандаа байгаа. Баха улам бахархашаба.

Хаанашье уһагүй болошоходонь, ан гүрөөлнүүд Ньямада ошожо, уһа гуйба. Тиихэдэнь тэрэ уһаар таһардаггүй өөрынгөө худагта ангуудые эльгээбэ ха.

Хамагһаа түрүүлэн уһалхаяа гүрөөһэн ерэбэ. Тэрэнэй ойротохые дуулаһан баха, иигэжэ түүрээбэ:

— Ньямын худагай уһа бузарлахаяа хэн ерээб?

— Энэ би, гүрөөһэн.

— Тонил саашаа, эндэ шинии ууха уһан үгы. Худаг шэргээ! — гэжэ баха шангарба.

Удаань ангашаһан хонин худагта ерэбэ, баха баһа бааяба:

— Энэ хэн ерээб, Ньямын худагай уһа булингартуул хаш?

Хонин мааража:

— Энэ би, хонин.

Баха хашхарна:

— Арил эндэһээ! Шинии ууха уһан үгы. Худаг хатаа!

Ньямын худагһаа уһалхаяа ерэһэн гүрөөһэ, бодон гахай, үхэр, арсалан, заан гэхэ зэргэ олон ан амитадые бултыень баха намнаба.

Ан амитад ангажа, хатажа, үхэжэ байна гэһэн һураг Ньяма дуулахадаа, юун боложо байһаниень мэдэхээ худагтаа ерэбэ ха.

Бахархаһандаа дэмыршэһэн баха Ньямын ерэхэдэ, урдаһаань хашхарба:

— Тонил саашаа! Эндэ уһан үгы! Худаг хатаа!

Тиимэ үгэнүүдые дуулахадаа, Ньяма ехээр сухалдажа, бахын һүүлые таһа татаад, намнажархёо һэн ха.

Энэ ушарһаа хойшо баха дахяад һүүлгүй үлөө гэхэ.

Мүнөө хүрэтэр баха уһанай захада байрладаг. Тэнгэриин эзэн Ньямын худагай харуулшан байхадаа, ямар һайн байһанаа баха һанан дурдадаг.

Амитадта али тухай гасалан, зоболон ушаруулһан тухайнь бахада Ньяма саг үргэлжэ һануулжа байдаг юм. Бахануд түрэхэдөө һүүлтэй гарадаг. Теэд тэдэнэй бага зэргэ томохон болохотой зэргэ Ньяма һүүлыень абажархидаг лэ байһаар.

«Азия и Африка сегодня» журналһаа.

УРДЫН ДОМОГҺОО

НЮТАГАЙ БҮХЭ ЭХЭНЭР

Алхана һайхан нютагта Дампилтан гэжэ үг унгяраан бүхэ, хүшэ шадалтай айлайхин байһан гэдэг. Тэрэ айлай залуухан басаган нэгэтэ үдэшэ үнеэгээ һаахаяа гараба ха.

Үнеэгээ һаажа байтарнь, гунан нэгэ буха хорёогой газаа бии болоод, хана уняа шүргөөжэ, үнеэдые үргөөжэ, амар заяа үзүүлбэгүй. Тиигэхэдэнь эрлуу басаган сухалаа ехээр хүрэжэ, бухые үргэһэн бэеэрээ холо шэдэжэрхибэ. Буха зоходохошье тэнхээгүй болоод, саашаа һалирба ха. Тэрэ хүшэтэй басаганай дүү хүбүүн энээниие хаража байһан аад, бии яаха аабиб гэһэндэл, тэрэ бухые намнажа хүсөөд, үргөөд үзэбэ. Үргэжэ даабашье, холо шэдэжэ шадабагүй.

...Һүүлээрнь баһа нэгэ ушар болоо гэхэ. Хоёр эрэшүүл алагдаһан адуунай бүхэли мяхые модон тэргэ дээрэ гаргажа ядаба ха. Тэндэ ябаһан үнөөхи басагые хараад, наада барингяар:

— Юрэдөө хүнэй тулижа байхада миин хараад, зогсохо хайшаа хүмши?—гэбэ ха.

Басаган харюусаба:

— Хоёр эрэ хүн аад ядабат?

Тэрэ хоёр эрэшүүлые хүхилдэжэ, баһал наада хаяа оролдобод. Тиихэдэ басаган ниураа хүрөөд адуунайнь мяхые хүнэй үргөөд, тэргэ дээрэ ш... хибэ ха. Гайхалдашаһан шүүлэй амаа ангайһан тар, тэдэниие энгэрһэ... басаган үргөөд, тэрэ... табижархиба:

— Иигээд һуужа бай...

...Тэрэ басагань хо... хадимда гараба ха. ... сагай эхэнэрэй байда... жэ ааб даа. «Эхэнэр ... үһэниинь уташье һаа. ...ниинь богони юм ... үбгэниинь ходо баһадаг һэн ха. Һамганиинь дуугардаггүй байгаа.

Нэгэтэ үбгэнэйнгөө ... һалахагүйдэ, ууртаа ... һамганиинь тэрэнээ ... таа һугадаад, хорёод... шаад хүлижэрхиһэн гэ...

— Яба, иигээд б...

Б. ДОНОНОВ
Шэтын область.

Арадай аман зохёолой абдарһаа

Колхоз байгуулгын үеын дуунууд

* * *

Колхозой таряа ургуулһан
Хура бороондо
баяртайбди.
Хүндэтэ акт үгэһэн
Совет хуулида
баяртайбди.
Арадай таряа ургуулһан
Алтан наранда
баяртайбди.
Алтан бэшэгтэй акт
үгэһэн
Совет хуулида
баяртайбди.

* * *

ЧТЗ трактораЙ шэнэдэнь
Шэнэ газар хахалнабди.
Шэнэ байдалай
һайхандань
Шэнээгээ гарган
хүдэлнэбди.
ХТЗ трактораЙ шэнэдэнь
Хэлтэгы газараа
хахалнабди.
Хамтын байдалай
һайха...
Хабаяа гарган
хүдэ...

* * *

Хадын хормой д...
Ханатай гэрээ
һайша...
Коммуна боложо
...
Холшор нүхэдөө
һайша...
Бооринн хормой ...
Будагтай гэрээ
һайша...
Большевик болжо
ман...
Болзомо нүхэдөө
һайша...

С. БАЛДА...
суглуулбари.

ХРОНИКА

Буряадай АССР-... ховно Соведэй Пре... байгша оной апрели... ой Указаар шэнээр ... лоһон нимэ тосхону... дэлдэ абтаба:

Хойто-Байгал... Гуоджекит тосхон. ... хон ажалшадай де... дай Северсбайкальс...

ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД

Ажалһаа жаргал
дэлгэрдэг,
Алмазһаа гэрэл сасардаг.
Хүхихэдөө хүлөө алдаха,
Уурлахадаа ухаагаа
алдаха.
Гарай уран гайхуулха,
Ухаанай уран уншуулха.

Үтэгтэ газарай ургаса
үдхэн,
Үүлтэртэ малай зүһэн
нэгэн.
Үүлэтэ тэнгэри үһөөрдэг,
Үүлтэртэ мал үдэдэг.
Эмэй баганһ дээрэ,
Эдеэнэй элбэгынь дээрэ.
Уһан шулуу мүлирүүлдэг,

Улад уймарые
мүлирүүлдэг.
Түймэрэй гал жолоогүй,
Төөриһэн хүн зүггүй.
Харанхыда төөреэ һаа,
мориндоо найда,
Талада төөреэ һаа,
мүшэдтэ найда.
Б. НАМСАРАЙН.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 11.10—«Үхибүүдтэ—фильм». «Буннебеке» (ГДР, үнгэтэ). 11.50—Забһарлалга. 12.00—Шэнэ һонин. 12.10—«АБВГДейка...» (үнгэтэ). 12.40—«Байгаали ба хүн» (үнгэтэ). 13.10—«Литература, уран зураг ба архитектурын талаар 1976 оной Ленинскэ шангай лауреадууд». 13.50—«Элүүр энхэ байлга»—эрдэм дэлгэрүүлгын дамжуулга. 14.20—«Очевидное — невероятное» (үнгэтэ). 15.20—«Пятницкиин нэрэмжэтэ Гүрэнэй академическэ ород арадай хоорой артистка Т. Мушта дуулана» (үнгэтэ). 15.35—«Правда» газетын политическэ шэнжэлэгшэ Ю. А. Жуков уласхоорондын байдал тухай хөөрэнэ (үнгэтэ). 16.20—Забһарлалга. 16.30—«Сергей Соколов» — баримтата фильм (үнгэтэ). 16.40—«Декамерон-40» — уран һайханай фильм (үнгэтэ). 18.00—«Время». 18.30—«Бүмбэрсэг дэлхэйн залуушуул» (үнгэтэ). 19.00—«Азербайджанай композиторнуудай романснууд» (үнгэтэ). 19.15—«Юун, хаана, хэзээ?» Викторина (үнгэтэ). 20.25—Классическа барилдаагаар Европын чемпионат (үнгэтэ). 21.00—Шэнэ һонин. 21.15—«Танай һанамжа» (үнгэтэ). 22.15—Забһарлалга. 22.25—«Новочеркасск» — баримтата фильм (үнгэтэ). 22.40—«Декамерон-40» — кинофильм (Польшо). 24.00—«Время».

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр үүлэтэйшэг байха, зарим газарнуудта саһатай бороо орохо. Баруун-хойноһоо секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 6—11 градус дулаан болохо. Хойто аймагуудта, Байгалай хойто эрьеэр 1—6 градус дулаан байха. Улаан-Үдэдэ һүниндөө 0 градус, үдэртөө 8—10 градус дулаан болохо.

...дые болбосон ... бариха» — Н. ... статья. СССР-эй ... Соведэй Президи... зууд.

Гурбадахи ... «Дэбжэлтын ... —ТАСС-ай матер... сэхэ, гоё һайхан ... —В. Тихоновтэй ... дөөн. Хилын саа...

Дүрбэдэхи ... Субботын үдэрэй ... Мэдээсэлнүүд, со...

Редактор Р. Б. ГАР...

Манай адрес, телефон...

Индекс 670000, г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35, ... приемная—2-54-93, секретариат—2-66-76, об... приемная—2-56-62.

Типография управления по делам издательств полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-03454. Заказ №...